

“MJ Financial Services BOKT” MMC

31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən il üzrə

**Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına
uyğun Maliyyə Hesabatları və
Müstəqil Auditorun Hesabatı**

Mündəricat

Maliyyə hesabatlarının hazırlanması və təsdiq edilməsi ilə bağlı rəhbərliyin məsuliyyətinin bəyanı

Müstəqil auditorun hesabatı

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat.....	1
Mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlirlər haqqında hesabat.....	2
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat.....	3
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	4
Maliyyə hesabatlarına dair qeydlər	5-41

**MALİYYƏ HESABATLARININ HAZIRLANMASI VƏ TƏSDİQ EDİLMƏSİ İLƏ BAĞLI
RƏHBƏRLİYİN MƏSULİYYƏTİNİN BƏYANI
31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNƏ**

Aşağıdakı bəyanat, müstəqil auditorların hesabatında göstərilmiş auditorların rəyində olan vəzifələr haqqında müddəalarla birgə oxunmalıdır və "MJ Financial Services BOKT" MMC-nin (bundan sonra "Cəmiyyət") maliyyə hesabatları ilə əlaqədar rəhbərlik və müstəqil auditorlar arasında müvafiq vəzifə bölgüsünü əks etdirmək məqsədi daşıyır.

Cəmiyyətin 31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən il üzrə maliyyə vəziyyətini, fəaliyyətinin nəticələrini, pul vəsaitlərinin hərəkətini və kapitalda dəyişikliklərini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") müvafiq qaydada əks etdirən maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına görə rəhbərlik məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən, rəhbərlik:

- Müvafiq mühasibat prinsiplərinin seçilməsi və uyğun olaraq tətbiq edilməsi;
- Məntiqli və məqsədəuyğun qərarların və təxminlərin qəbul edilməsi;
- Hər hansı əhəmiyyətli kənarlaşmaların açıqlanması və maliyyə hesabatlarında izah edilməsi şərti ilə BMHS-nin tələblərinə riayət olunması və;
- Əgər yaxın gələcəkdə, Cəmiyyətin normal şərtlər altında fəaliyyətini davam etdirəcəyi güman edilirsə, hesabat tarixinə maliyyə hesabatlarının fəaliyyətin davamlılığı prinsipi əsasında hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

Rəhbərlik həmçinin:

- Cəmiyyətin daxilində səmərəli və yüksək səviyyəli daxili nəzarət sisteminin təşkili, tətbiqi və qorunması;
- Cəmiyyətin maliyyə hesabatlarının MHBS-na uyğun olaraq hazırlanması və maliyyə vəziyyətini istənilən zaman düzgün əks etdirən mühasibat uçotu sisteminin təşkil olunması;
- Mühasibat uçotunun Cəmiyyətin fəaliyyət göstərdiyi ölkədə qəbul edilmiş qanunvericilik və mühasibat uçotu standartlarına müvafiq qaydada aparılması;
- Mümkün imkanlardan istifadə edərək Cəmiyyətin aktivlərinin mühafizə edilməsinin təşkil olunması və;
- Saxtakarlıq, yanlışlıq və digər qanuna uyğunsuzluq hallarının müəyyən edilməsi və qarşısının alınması üçün məsuliyyət daşıyır.

31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən il üzrə maliyyə hesabatları Cəmiyyətin rəhbərliyi tərəfindən 14 oktyabr 2021-ci ildə təsdiq edilmişdir.

İdarə Heyəti adından:

Mədəd Rüstəmov
Direktor

Təranə Əsgərova
Baş mühasib

Müstəqil Auditorun Hesabatı

“MJ Financial Services BOKT” MMC-nin Səhmdarlarına və Rəhbərliyinə:

Rəy

Biz “MJ Financial Services BOKT” MMC-nin (bundan sonra “Cəmiyyət”) 31 dekabr 2020-ci il tarixinə təqdim edilən maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə bitən il üzrə mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlirlər, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesablardan, eləcə də əsas uçot siyasətinin və digər izahedici məlumatların xülasəsindən ibarət olan maliyyə hesabatlarının audit yoxlamasını apardıq.

Bizim rəyimizcə, hazırkı maliyyə hesabatları Cəmiyyətin 31 dekabr 2020-ci il tarixinə maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə bitən il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (“MHBS”) uyğun olaraq düzgün əks etdirir.

Rəyin bildirilməsi üçün əsas

Biz auditi Beynəlxalq Audit Standartlarına (BAS) uyğun aparmışıq. Bu standartlar üzrə bizim məsuliyyət, rəyimizin “*Maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorun məsuliyyəti*” bölməsində əks etdirilir. Biz Mühasiblər üçün Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının dərc etdiyi Peşəkar Mühasiblərin Etika Məcəlləsinə uyğun olaraq Cəmiyyətdən asılı olmadan müstəqil şəkildə fəaliyyət göstəririk.

Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

İzahedici paraqraf

Rəyimizi qiymətləndirmədən, diqqətinizi 23 sayılı qeydə çəkirik. Fikrimizcə, yenidən bəyan edilmiş maliyyə hesabatları ilkin dərc edilmiş maliyyə hesabatlarının təsdiq edildiyi tarixdə 31 dekabr 2020-ci il tarixinə maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə bitən il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (“MHBS”) uyğun olaraq düzgün əks etdirir.

Fikrimizcə, 31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən il üzrə ilkin dərc edilmiş maliyyə hesabatları Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (“MHBS”) uyğun deyildi.

Maliyyə hesabatlarına görə rəhbərliyin və korporativ idarəetmə üzrə cavabdeh olan şəxslərin məsuliyyəti

Rəhbərlik hazırkı maliyyə hesabatlarının MHBS-yə uyğun olaraq hazırlanmasına və düzgün təqdim edilməsinə, eləcə də fırıldaqçılıq və yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, əhəmiyyətli təhriflər olmayan maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin zəruri hesab etdiyi daxili nəzarət sistemində görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı rəhbərlik, Cəmiyyəti ləğv etmək və ya onun fəaliyyətini dayandırmaq istəyi yaxud bundan başqa hər hansı digər real alternativini olmadığı hallar istisna olmaqla, Cəmiyyətin öz fəaliyyətini fasiləsiz davam etdirmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi, uyğun olduqda fəaliyyətin fasiləsizliyi ilə bağlı məlumatların açıqlanması və fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipinə əsasən maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

Korporativ idarəetmə üzrə cavabdeh olan şəxslər Cəmiyyətin maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarət üçün məsuliyyət daşıyırlar.

Maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz saxtakarlıq yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlərə yol verilmədiyinə dair kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimizi özündə əks etdirən auditor hesabatının hazırlanmasından ibarətdir. Kifayət qədər əminlik dedikdə yüksək əminlik səviyyəsi nəzərdə tutulur. Lakin belə əminlik səviyyəsi Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun auditin aparılması zamanı bütün əhəmiyyətli təhriflərin aşkar olunacağına zəmanət vermir. Fırıldaqcılıq və ya səhv nəticəsində yarana biləcək təhriflər o halda əhəmiyyətli hesab edilir ki, onlar ayrı-ayrılıqda və ya bütövlükdə maliyyə hesabatları əsasında istifadəçilərin qəbul etdikləri iqtisadi qərarlara təsir göstərə bilsin.

Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun aparılmış audit çərçivəsində biz auditin aparıldığı bütün müddət ərzində peşəkar mülahizələr irəli sürür və peşəkar skeptisizmi saxlayırıq. Bundan əlavə biz:

- Saxtakarlıq yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq maliyyə hesabatlarının əhəmiyyətli dərəcədə təhrif edilməsi risklərini müəyyən edir və qiymətləndirir, bu risklərə qarşı audit prosedurları işləyib hazırlayır və tətbiq edir; rəyimizin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edən audit sübutu əldə edirik. Fırıldaqcılıq nəticəsində yaranan əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riski səhv nəticəsində yaranan əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riskindən yüksəkdir. Belə ki, fırlıdaqcılıq gizli sövdələşmə, saxtakarlıq, məlumatların bilərəkdən göstərilməməsi, təhrif edilmiş şəkildə təqdim edilməsi və ya daxili nəzarət sistemində sui-istifadə hallarını nəzərdə tutur.
- Cəmiyyətin daxili nəzarət sisteminin effektivliyi barədə rəy bildirmək üçün deyil, şəraitə uyğun audit prosedurlarının işlənilib hazırlanması məqsədilə audit üçün əhəmiyyətli olan daxili nəzarət sistemi üzrə məlumat əldə edirik.
- Tətbiq edilən uçot siyasətlərinin uyğunluğunu, uçot təxminlərinin və rəhbərlik tərəfindən hazırlanmış müvafiq açıqlamaların əsaslı olduğunu qiymətləndiririk.
- Fəaliyyətin fasiləsizliyi ilə bağlı rəhbərliyin mülahizələrinin uyğunluğu və əldə edilmiş audit sübutlarına əsasən Cəmiyyətin fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyəti ilə bağlı əhəmiyyətli dərəcədə şübhə yarada biləcək hadisə və şərait üzrə qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmamasına dair fikir bildiririk. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu barədə nəticəyə gəldikdə, biz auditor rəyimizdə diqqəti maliyyə hesabatlarındakı müvafiq açıqlamalara cəlb etməli, belə açıqlamalar yetərli olmadıqda, rəyimizi dəyişdirməliyik. Nəticələrimiz auditor hesabatının tarixinədək əldə edilmiş audit sübutlarına əsaslanır. Lakin gələcək hadisə və şəraitlər Cəmiyyətin fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətini dayandırmasına səbəb ola bilər.
- Maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatını, strukturunu və məzmununu, o cümlədən açıqlamaları və maliyyə hesabatlarında mövcud əməliyyatlar və hadisələrin düzgün təqdim edilməsini qiymətləndiririk.

Biz digər məsələlərlə yanaşı, planlaşdırılan audit prosedurlarının həcmi və vaxtı, əhəmiyyətli audit nəticələri, eləcə də audit prosesində müəyyən etdiyimiz daxili nəzarət sistemindəki əhəmiyyətli çatışmazlıqlar barədə məlumat təqdim edirik.

14 oktyabr 2021-ci il

Bakı, Azərbaycan Respublikası

RSM Azərbaycan

“MJ Financial Services BOKT” MMC

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNƏ
MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA HESABAT

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	Qeydlər	31 dekabr 2020-ci il tarixinə (yenidən bəyan edilmiş*)	31 dekabr 2019-cu il tarixinə
Aktivlər			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	6	1,812	288,168
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	7	3,658,911	-
Digər debitor borcları	8	97,448	-
Avans ödənişləri	9	2,701	-
Əmlak və avadanlıqlar	10	29,607	-
Aktivdən istifadə hüququ	11	12,908	-
Təxirə salınmış vergi aktivləri	18	34,843	2,374
Cəmi aktivlər		3,838,230	290,542
Kapital və öhdəliklər			
Kapital			
Nizamnamə kapitalı		300,010	300,010
Əlavə ödənilmiş kapital	12	2,000	-
Yığılmış zərər		(139,374)	(9,498)
Cəmi kapital		162,636	290,512
Öhdəliklər			
Müddətli borc öhdəlikləri	12	3,531,140	-
Digər kreditör borcları	12	102,049	-
Digər öhdəliklər	14	26,275	30
İcarə öhdəliyi	11	16,130	-
Cəmi öhdəliklər		3,675,594	30
Cəmi kapital və öhdəliklər		3,838,230	290,542

* Burada göstərilmiş müəyyən məbləğlər 30 mart 2021-ci il tarixində dərc olunan 2020-ci il üzrə maliyyə hesabatlarına uyğun deyil və aparılmış düzəlişləri əks etdirir, 23 sayılı qeydə baxın.

14 oktyabr 2021-ci il tarixində İdarə Heyəti adından imzalanmış və buraxılış üçün təsdiqlənmişdir.

Mədəd Rüstəmov
Direktor

Təranə Əsgərova
Baş mühasib

“MJ Financial Services BOKT” MMC

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MƏNFƏƏT VƏ YA ZƏRƏR VƏ DİGƏR MƏCMU GƏLİRLƏR HAQQINDA HESABAT
(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	Qeydlər	31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən il üzrə (yenidən bəyan edilmiş*)	31 dekabr 2019-cu il tarixində bitən il üzrə
Faiz gəlirləri	15	284,798	-
Faiz xərcləri	15	(111,054)	-
Xalis faiz gəlirləri		173,744	-
Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	7	(47,740)	-
Ehtiyat ayırmalarından sonra xalis faiz gəlirləri		126,004	-
Ümumi və inzibati xərclər	16	(291,291)	(11,872)
Digər gəlirlər		2,942	-
Vergidən əvvəlki zərər		(162,345)	(11,872)
Mənfəət vergisi gəliri	18	32,469	2,374
İl üzrə cəmi məcmu zərər		(129,876)	(9,498)

* Burada göstərilmiş müəyyən məbləğlər 30 mart 2021-ci il tarixində dərc olunan 2020-ci il üzrə maliyyə hesabatlarına uyğun deyil və aparılmış düzəlişləri əks etdirir, 23 sayılı qeydə baxın.

14 oktyabr 2021-ci il tarixində İdarə Heyəti adından imzalanmış və buraxılış üçün təsdiqlənmişdir.

Məhdud Rüstəmov
Direktor

Tərənə Əsgərova
Baş mühasib

“MJ Financial Services BOKT” MMC

**31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KAPİTALDA DƏYİŞİKLİKLƏR HAQQINDA HESABAT**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	Nizamnamə kapitalı	Əlavə ödənilmiş kapital	Yığılmış zərər (yenidən bəyan edilmiş*)	Cəmi kapital
31 dekabr 2018-ci il tarixinə qalıq	-	-	-	-
Nizamnamə kapitalında artım	300,010	-	-	300,010
İl üzrə cəmi məcmu zərər	-	-	(9,498)	(9,498)
31 dekabr 2019-cu il tarixinə qalıq	300,010	-	(9,498)	290,512
Əlavə ödənilmiş kapitalda artım	-	2,000	-	2,000
İl üzrə cəmi məcmu zərər (yenidən bəyan edilmiş*)	-	-	(129,876)	(129,876)
31 dekabr 2020-ci il tarixinə qalıq (yenidən bəyan edilmiş*)	300,010	2,000	(139,374)	162,636

* Burada göstərilmiş müəyyən məbləğlər 30 mart 2021-ci il tarixində dərc olunan 2020-ci il üzrə maliyyə hesabatlarına uyğun deyil və aparılmış düzəlişləri əks etdirir, 23 sayılı qeydə baxın.

14 oktyabr 2021-ci il tarixində İdarə Heyəti adından imzalanmış və buraxılış üçün təsdiqlənmişdir.

Mədəd Rüstəmov
Direktor

Təranə Əsgərova
Baş mühasib

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	Qeydlər	31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən il üzrə (yenidən bəyan edilmiş*)	31 dekabr 2019-cu il tarixində bitən il üzrə
Əməliyyat fəaliyyəti			
Vergidən əvvəlki zərər		(162,345)	(11,872)
Qeyri-nağd maddələri üzrə düzəlişlər:			
Faiz gəlirləri	15	(284,798)	-
Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	7	47,740	-
Müddətli borc öhdəlikləri üzrə faiz xərci	12	110,411	-
İcarə öhdəliyi üzrə faiz xərci	11	643	-
Əmlak və avadanlıqların köhnəlməsi	10	608	-
Aktivdən istifadə hüququnun köhnəlməsi	11	2,579	-
Əməliyyat aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyətinə yönəldilən pul vəsaitləri		(285,162)	(11,872)
Əməliyyat aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklər			
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar üzrə artım	7	(3,648,154)	-
Digər debitor borcları üzrə artım	8	(97,448)	-
Avans ödənişləri üzrə artım	9	(2,701)	-
Digər kreditör borcları üzrə artım	14	102,049	-
Digər öhdəliklər üzrə artım	15	26,245	30
Vergidən və faizlərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyətinə yönəldilən xalis pul vəsaitləri		(3,905,171)	(11,842)
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar üzrə alınmış faiz		226,301	-
Müddətli borc öhdəlikləri üzrə ödənilmiş faiz	13	(82,771)	-
Əməliyyat fəaliyyətinə yönəldilən xalis pul vəsaitləri		(3,761,641)	(11,842)
İnvestisiya fəaliyyəti			
Əmlak və avadanlıqların alınması	10	(30,215)	-
İnvestisiya fəaliyyətinə yönəldilən xalis pul vəsaitləri		(30,215)	-
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti			
Nizamnamə kapitalının artımından daxilolmalar		-	300,010
Əlavə ödənilmiş kapitalın artımından daxilolmalar	12	2,000	-
Müddətli borc öhdəliklərindən daxilolmalar	12	3,503,500	-
Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən daxil olan xalis pul vəsaitləri		3,505,500	300,010
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərində xalis (azalma)/artım		(286,356)	288,168
İlin əvvəlinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	6	288,168	-
İlin sonuna pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	6	1,812	288,168

* Burada göstərilmiş müəyyən məbləğlər 30 mart 2021-ci il tarixində dərc olunan 2020-ci il üzrə maliyyə hesabatlarına uyğun deyil və aparılmış düzəlişləri əks etdirir, 23 sayılı qeydə baxın.

14 oktyabr 2021-ci il tarixində İdarə Heyəti adından imzalanmış və buraxılış üçün təsdiqlənmişdir.

Mədəd Rüstəmov
Direktor

Tərənə Əsgərova
Baş mühasib

**31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

1. Cəmiyyət və onun əsas fəaliyyəti

Hazırkı maliyyə hesabatları 31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatan il üzrə “MJ Financial Services BOKT” MMC (“Cəmiyyət”) üçün Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğun olaraq hazırlanmışdır.

“MJ Financial Services BOKT” MMC (“Cəmiyyət”) 2019-cu ildə təsisçilər tərəfindən ənənəvi bankçılıq sistemi vasitəsi ilə kredit əldə etmək imkanı olmayan fərdi sahibkarlara davamlı kredit xidməti göstərmək məqsədi ilə təsis edilmişdir.

Cəmiyyət 15 aprel 2019-cu il tarixində Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyi tərəfindən “MJ Financial Services BOKT” MMC adı ilə qeydiyyatdan keçirilmişdir. Cəmiyyət 14 avqust 2019-cu il tarixindən Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı (“ARMB”) tərəfindən verilmiş BKT-32 nömrəli lisenziya əsasında fəaliyyət göstərir.

31 dekabr 2020-ci il tarixinə Cəmiyyətin işçilərinin sayı 27 nəfər olmuşdur (31 dekabr 2019-cu il: 6).

Cəmiyyətin hüquqi ünvanı

Ə.Rəcəbli küçəsi, ev məh.1963, Nərimanov rayonu, Bakı, Azərbaycan.

Cəmiyyətin mülkiyyət strukturu

Cəmiyyət bütünlüklə təsisçilərə məxsusdur. Cəmiyyətin təsisçiləri aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2020-ci il		31 dekabr 2019-cu il	
	%	Məbləğ	%	Məbləğ
Camal Aydınov	70	210,007	70	210,007
Mədəd Rüstəmov	30	90,003	30	90,003
Cəmi nizamnamə kapitalı	100	300,010	100	300,010

2. Cəmiyyətin əməliyyat mühiti

Cəmiyyət fəaliyyətini əsasən Azərbaycan Respublikasında həyata keçirir və nəticədə, Azərbaycanın iqtisadi və maliyyə bazarlarının inkişaf etməkdə olan bazar xüsusiyyətlərinə məruz qalır.

Neft ixrac edən bir ölkə kimi və neftin dövlət büdcəsinin həcmi, eləcə də dəyəri etibarlı ilə əsas paya sahib olduğu üçün Azərbaycan iqtisadiyyatı neftin dəyərindən əhəmiyyətli dərəcədə aslıdır. Bu səbəbdən sözügedən sahənin qiymətlərində yaranan fərqlər iqtisadiyyat üzərində böyük təsirə malikdir və neftin dəyərindəki kəskin dəyişikliklər valyuta dəyərdəndüşməsi, iqtisadiyyat və sənaye sahələrinin inkişafında ləngimələr, həmçinin pul vəsaitlərinin dövriyyəsinə yaranan qeyri-sabitlik kimi bu və ya digər makroiqtisadi faktorların mövcudluğuna gətirib çıxarır.

2014-cü ilin iyun ayının ortalarından etibarən neftin qiymətində qəfil enmə müşahidə olunmağa başladı və neft sahəsindəki gəlirlərin, dolayısı ilə illik büdcə gəlirlərinin azalması, neft istehsalatının aşağı enməsi və bu sahədə aparılan əməliyyatların dayandırılması ilə nəticələndi.

Qlobal neft qiymətlərinin aşağı səviyyədə olması, həmçinin manatın 2015-ci ildəki ikili devalvasiyası iş mühitindəki qeyri-müəyyənliyin səviyyəsini son illərdə daha da artırdı.

**31 DEKABR 2020-ci il tarixində BİTƏN İL üzrə
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Cəmiyyətin əməliyyat mühiti (davamı)

2017-ci ilin 12 yanvar tarixindən, Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı üzən məzənnə sistemində sərbəst keçid imkanı üçün kommersiya banklarına tətbiq etdiyi 4% məzənnə dəhlizini ləğv etdi, 2018-ci il ərzində isə manatın dəyəri sabitləşməyə başladı.

2019-cu ildə AMB-nin İdarə Heyəti faiz dəhlizinin parametrlərini 8 dəfə nəzərdən keçirdi. Ölkədə uçot dərəcəsi tədricən 9,75%-dən 7,5%-ə, faiz dəhlizinin yuxarı həddi 11,75%-dən 9,25%-ə, aşağı həddi isə 7,75%-dən 5,75%-ə endirildi.

2019-cu ildə Azərbaycanda minimum əmək haqqı və pensiya ilk dəfə yaşayış minimumunu üstələdi. 2020-ci ildə isə minimum əmək haqqında heç bir dəyişiklik olmadı. Ölkə prezidentinin müvafiq Sərəncamla 2020-ci ilin 01 yanvar tarixinə 2019-cu il üzrə Dövlət Statistika Komitəsi tərəfindən müəyyən edilən orta aylıq nominal əməkhaqqının illik artım tempinə uyğun olaraq bütün növ əmək pensiyalarının sığorta hissəsi indeksləşdirilərək 16,6 faiz artırıldı. Artım sığorta prinsipi ilə pensiya alan bütün pensiyaçıların, yəni 1 milyon 120 minə yaxın insanın pensiyasına şamil olundu.

30 yanvar 2020-ci il tarixində Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı koronavirus (COVID-19) infeksiyasının yayılmasını “ictimai səhiyyə sahəsində beynəlxalq əhəmiyyət kəsb edən fəvqəladə vəziyyət” elan etdi. 2020-ci ilin birinci yarısında qlobal iqtisadiyyata koronavirus pandemiyasının yayılması öz mənfi təsirini göstərdi.

2020-ci ilin iyun-iyul aylarına doğru bir çox ölkə pandemiyanın yayılmasının azaldığına dair göstəricilər nümayiş etdirməyə başlasa da, dünyada pandemiyanın zirvəsi 2020-ci ilin iyun-iyul aylarında baş verdi və nəticədə məhdudiyətlə bağlı tədbirləri daha da sərtləşdi. Qapanmalar və karantin tədbirləri pərakəndə satış, nəqliyyat, səyahət, iaşə, otel, əyləncə və digər bir çox müəssisənin bağlanması ilə nəticələndi. Beynəlxalq ticarət də əhəmiyyətli dərəcədə azaldı. Eyni zamanda neft qiymətləri ciddi şəkildə dəyər itirdi, lakin dövrün sonunda qiymətlər nisbətən sabitləşməyə başladı. Həyata keçirilən tədbirlər yeni koronavirus hadisələrinin tədricən azalmasına səbəb oldu və 2020-ci ilin avqust ayına qədər Azərbaycan Respublikası hökuməti daxil olmaqla bir çox hökumətlər məhdudiyətləri azaltmağa başladı. 2020-ci ilin dekabr ayında pandemiya ilə bağlı məhdudiyətlərin yenidən sərtləşdiyi müşahidə olundu. Dünya və ölkə üzrə maliyyə və əmtəə bazarlarında qeyri-sabitlik artmaqdadır. Rəhbərlik mövcud vəziyyətin Cəmiyyətin fəaliyyətinə mümkün təsirlərini izləməyə davam edəcəkdir.

3. Əsas uçot siyasəti

Maliyyə hesabatlarının tərtib edilməsinin əsasları

Hazırkı maliyyə hesabatları maliyyə alətlərini ilkin olaraq ədalətli dəyərdə tanımaqla, Maliyyə Hesabatı Beynəlxalq Standartlarına (“MHBS”) uyğun olaraq ilkin dəyər metoduna əsasən hazırlanmışdır. Bu maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında istifadə edilən əsas uçot siyasətləri aşağıda göstərilir.

Fasiləsizlik prinsipi

Bu maliyyə hesabatları Cəmiyyətin daimilik prinsipi əsasında fəaliyyət göstərməsini və yaxın gələcəkdə işini normal şərtlər altında davam etdirəcəyini nəzərdə tutur.

Təqdimat valyutası

Hazırkı maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər başqa valyuta göstərilmədiyi halda Azərbaycan manatı (“AZN”) ilə təqdim olunmuşdur.

**31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Əsas uçot siyasəti (davamı)

Maliyyə alətləri - əsas qiymətləndirmə üsulları

Ədalətli dəyər qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında könüllü şəkildə əməliyyat həyata keçirilərkən aktiv satmaq üçün alınacaq və öhdəliyi ötürərkən ödəniləcək dəyərdir. Ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq fəal bazarda alınıb satıla bilən qiymət ilə təsdiqlənir. Fəal bazar qiymətlər haqqında davamlı olaraq məlumat əldə etmək üçün aktiv və öhdəliklər üzrə əməliyyatların kifayət qədər tez müddətdə və həcmdə həyata keçirildiyi bazardır.

Fəal bazarda alınıb satılan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri ayrı-ayrı aktiv və ya öhdəliklərin bazar qiymətinin müəssisənin istifadəsində olan aktiv və ya öhdəliklərə və maliyyə alətlərinin sayına hasili nəticəsində alınan məbləğ kimi ölçülür. Bu hal hətta bazarın normal gündəlik ticarət dövriyyəsi müəssisənin istifadəsində olan aktiv və öhdəliklərin qarşılınması üçün kifayət qədər olmadıqda və bir əməliyyat üzrə mövqelərin satılması üçün sifarişlərin yerləşdirilməsi bazar qiymətinə təsir etdikdə baş verir.

Fəal bazarda alınıb-satılmayan digər maliyyə aktivləri və öhdəlikləri üzrə portfel mövcud bazar şəraitində qiymətləndirmə tarixinə bazar iştirakçıları arasında könüllü şəkildə əməliyyat həyata keçirilərkən müəyyən riskin qəbul edilməsi üçün xalis uzun müvqenin (yəni, aktivin) satılması və ya müəyyən riskin qəbul edilməsi üçün xalis qısa müvqenin (yəni, öhdəliyin) ötürülməsi məqsədilə əldə edilə biləcək qiymət əsasında maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri qrupunun ədalətli dəyərində qiymətləndirilir. Bu, dövrü olaraq ədalətli dəyərdə qeydə alınan aktivlərə o şərtlə tətbiq edilir ki, Cəmiyyət (a) müəssisənin risklərin idarə edilməsi və ya investisiya strategiyasına uyğun olaraq məruz qaldığı müəyyən bazar riski (və ya risklərinə) və ya müəyyən kontragentin kredit riskinə əsasən maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri qrupunu idarə edir; (b) həmin prinsipə əsasən maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri qrupu haqqında məlumatı müəssisənin baş rəhbərliyinə təqdim edir; və (c) bazar riskləri, o cümlədən müəssisənin maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri ilə əlaqədar məruz qaldığı müəyyən bazar riskinin (və ya risklərinin) müddəti əsasən eyni olur.

Əməliyyatın qiyməti haqqında bazar məlumatı olmayan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün pul axınlarının diskontlaşdırılması modelindən, həmçinin bazar şərtləri ilə həyata keçirilən analoji əməliyyatlar haqqında məlumatlara və ya investisiya olunan müəssisələrin cari dəyərində əsaslanan modellərdən istifadə edilir. Ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi nəticələri aşağıda göstəriləndiyi kimi ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyələrinə görə təhlil edilir: (i) 1-ci Səviyyəyə oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün aktiv bazarlarda kotirovka olunan (düzəliş edilməyən) qiymətlər ilə qiymətləndirmələr aiddir, (ii) 2-ci Səviyyəyə aktiv və ya öhdəlik üçün birbaşa (yəni, qiymətlər) və ya dolayısı ilə (yəni, qiymətlər əsasında hesablananlar) müşahidə edilə bilən əhəmiyyətli ilkin məlumatların istifadə edildiyi qiymətləndirmə üsulları ilə qiymətləndirmələr aiddir (iii) 3-cü Səviyyəyə aid olan qiymətləndirmələr yalnız müşahidə oluna bilən bazar məlumatlarına əsaslanmır (yəni, qiymətləndirmə üçün əhəmiyyətli həcmdə müşahidə oluna bilməyən ilkin məlumatlar tələb edilir). Ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri arasında köçürmələr hesabat dövrünün sonunda baş vermiş hesab edilir.

Əməliyyat xərcləri əlavə xərcləri əks etdirir və birbaşa olaraq maliyyə alətinin alışı, buraxılması və ya satışı ilə əlaqəlidir. Əlavə xərc əməliyyat həyata keçirilmədiyini təqdirdə yaranmayan xərclərdir. Əməliyyat xərclərinə agentlərə (satış üzrə agentlər kimi fəaliyyət göstərən işçilər daxil olmaqla), məsləhətçilərə, brokerlərə və dilerlərə ödənilmiş haqq və komissiyalar, tənzimləyici orqanlar və fond birjalına ödəmələr, eləcə də mülkiyyət hüququnun köçürülməsi üzrə vergilər və rüsumlar daxildir. Əməliyyat xərclərinə borc öhdəlikləri üzrə mükafat və ya diskontlar, maliyyələşdirmə xərcləri, daxili inzibati və ya saxlama xərcləri daxil edilmir.

**31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Əsas uçot siyasəti (davamı)

Amortizasiya olunmuş dəyər (AD) əsas məbləğ üzrə ödənişlərin çıxılmasından və hesablanmış faizlərin əlavə edilməsindən, maliyyə aktivləri üçün isə gözlənilən kredit zərərləri üzrə ehtiyatın çıxılmasından sonra maliyyə alətinin ilkin tanınma zamanı qeydə alınan dəyəridir. Hesablanmış faizlərə ilkin uçot zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ödəniş məbləği üzrə hər-hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəlirləri və faiz xərcləri, o cümlədən hesablanmış kupon gəlirləri və amortizasiya edilmiş diskont və ya mükafat (verilmə zamanı təxirə salınmış komissiyalar daxil olmaqla, əgər varsa) ayrıca göstərilir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın müvafiq maddələrinin balans dəyərinə daxil edilir.

Effektiv faiz metodu maliyyə alətinin balans dəyəri üzrə sabit faiz dərəcəsinin (effektiv faiz dərəcəsi) təmin edilməsi üçün faiz gəlirləri və ya xərclərinin müvafiq dövr ərzində uçota alınması metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi gələcək pul ödənişləri və ya daxilolmalarını (kreditlər üzrə gələcək zərərlər istisna olmaqla) maliyyə alətinin fəaliyyət müddəti və ya daha qısa müddət ərzində maliyyə alətinin ümumi balans dəyərinə diskontlaşdırılan dərəcədir.

Maliyyə alətlərinin ilkin tanınması

MZƏD kateqoriyasında ölçülən maliyyə alətləri ilkin olaraq ədalətli dəyərlə tanınır. Bütün digər maliyyə alətləri əməliyyat xərcləri də daxil olmaqla, ilkin olaraq ədalətli dəyərlə tanınır. İlkin tanınma zamanı ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq əməliyyat qiyməti ilə təsdiqlənir. İlkin tanınma zamanı gəlir və ya zərər yalnız ədalətli dəyər ilə əməliyyat qiyməti arasında fərq olduqda qeydə alınır. Əməliyyat qiyməti eyni maliyyə aləti ilə aparılan digər müşahidə oluna bilən cari bazar əməliyyatları və ya əsas məlumat kimi yalnız müşahidə edilə bilən bazarların məlumatlarını istifadə edən qiymətləndirmə modeli ilə təsdiqlənir. İlkin tanınmadan sonra amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən maliyyə aktivləri və ədalətli dəyərin dəyişməsi sair məcmu gəlirə aid edilən (“DMGƏD”) borc alətlərinə investisiyalar üzrə gözlənilən kredit zərərləri üçün ehtiyat tanınır və bu da aktivin ilkin tanınmasından dərhal sonra zərərin tanınması ilə nəticələnir.

Qanunvericilik və ya ümumi qəbul edilmiş bazar qaydaları ilə müəyyən edilmiş vaxt çərçivəsində təchiz olunması nəzərdə tutulan maliyyə aktivlərinin bütün digər alış və satışları (“standart şərtlər” əsasında alış və satışlar), Cəmiyyətin maliyyə aktivini almaq və ya satmaq öhdəliyini qəbul etdiyi əməliyyat tarixində qeydə alınır. Alış üzrə bütün digər əməliyyatlar Cəmiyyətin həmin maliyyə aləti üzrə müqavilə tərəfi olduğu halda tanınır.

Maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və sonrakı dövrdə qiymətləndirilməsi: qiymətləndirmə kateqoriyaları

Cəmiyyət maliyyə aktivlərini amortizasiya olunmuş dəyərlə təsnifləşdirir və ölçür. Borc maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və sonrakı dövrdə ölçülməsi: (i) müvafiq aktivlər portfelinin idarə olunması üçün Cəmiyyətin biznes modelindən və (ii) aktiv üzrə pul axınlarının xüsusiyyətindən asılıdır.

Maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və sonrakı dövrdə qiymətləndirilməsi: biznes model

Biznes model Cəmiyyətin nağd pul axınları əldə etməsi məqsədilə portfelin idarə edilməsi üçün istifadə etdiyi metodu əks etdirir və Cəmiyyətin məqsədinin: (i) aktivlərdən yalnız müqavilə üzrə nağd pul axınlarının əldə edilməsi (“müqavilə üzrə nağd pul axınlarının əldə edilməsi üçün aktivin saxlanması”) və ya (ii) müqavilədə nəzərdə tutulan və aktivlərin satışından yaranan nağd pul axınlarının əldə edilməsi (“müqavilə üzrə nağd pul axınlarının əldə edilməsi və maliyyə aktivlərinin satılması üçün aktivlərin saxlanması”) olub-olmadığını müəyyən edir. (i) və (ii) bəndlər tətbiq edilmədikdə, maliyyə aktivləri “digər” biznes modellərə aid edilir və MZƏD kateqoriyasında ölçülür.

**31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Əsas uçot siyasəti (davamı)

Biznes model qiymətləndirmə tarixində mövcud olan portfel üzrə müəyyən edilmiş məqsədlərə nail olmaq üçün Cəmiyyətin həyata keçirməyi planlaşdırdığı fəaliyyətə dair bütün müvafiq sübutlar əsasında aktivlər qrupu (portfel səviyyəsində) üçün müəyyən edilir. Biznes modelin müəyyən edilməsi zamanı Cəmiyyətin nəzərə aldığı amillərə portfelin məqsədi və tərkibi, müvafiq aktivlər üzrə pul axınlarının əldə edilməsi ilə bağlı keçmiş təcrübə, risklərin qiymətləndirilməsi və idarə edilməsi üzrə yanaşmalar və aktivlər üzrə gəlirliliyin qiymətləndirilməsi üsulları daxildir.

Maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və sonrakı dövrdə qiymətləndirilməsi: pul axınlarının xüsusiyyətləri

Biznes model müqavilə üzrə pul axınlarının əldə edilməsi və ya müqavilə üzrə pul axınlarının əldə edilməsini və maliyyə aktivlərinin satılması üçün saxlanılmasını nəzərdə tutduqda, Cəmiyyət pul axınlarının yalnız əsas borc və faiz ödənişlərindən ibarət olub-olmadığını qiymətləndirir (YƏMFÖ təhlili).

Müqavilə şərtləri əsas kredit sazişinin şərtlərinə uyğun olmayan riskə və ya dəyişkənliyə məruz qalmanı nəzərdə tutduqda, müvafiq maliyyə aktivləri MZƏD kateqoriyasında təsnifləşdirilir və qiymətləndirilir. YƏMFÖ təhlili aktivin ilkin tanınması zamanı həyata keçirilir və sonradan yenidən qiymətləndirilmir.

Maliyyə aktivlərinin yenidən təsnifləşdirilməsi

Maliyyə aktivlərinin idarə edilməsi üzrə biznes model tam dəyişdirildikdə, bütün maliyyə alətləri yenidən təsnifləşdirilir. Aktivlərin yenidən təsnifləşdirilməsi perspektiv qaydada – biznes modeldəki dəyişiklikdən sonrakı ilk hesabat dövrünün əvvəlindən tətbiq edilir. Cəmiyyət cari və müqayisəli dövr ərzində öz biznes modelini dəyişdirməmiş və maliyyə aktivlərini yenidən təsnifləşdirməmişdir.

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi: gözlənilən kredit zərərləri üzrə ehtiyat

Cəmiyyət amortizasiya olunmuş dəyərdə ölçülən borc alətləri üzrə gözlənilən kredit zərərlərini (GKZ) proqnozlar əsasında qiymətləndirir. Cəmiyyət hər bir hesabat tarixində gözlənilən kredit zərərlərini qiymətləndirir və kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatı tanıyır. Gözlənilən kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsi aşağıdakıları özündə əks etdirir: (i) bir sıra mümkün nəticələrin qiymətləndirilməsi yolu ilə müəyyən edilmiş obyektiv və ehtimal ilə ölçülmüş məbləğ, (ii) pulun zaman dəyəri və (iii) hesabat tarixində keçmiş hadisələr, cari şərtlər və proqnozlaşdırılan gələcək iqtisadi vəziyyət haqqında artıq xərc çəkmədən və ya çalışmadan əldə edilə bilən əsaslandırılmış və təsdiqlənmiş məlumat Amortizasiya olunmuş dəyərdə ölçülən borc alətləri gözlənilən kredit zərərləri üzrə ehtiyat çıxılmaqla, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda göstərilir.

Cəmiyyət maliyyə aktivlərinin ilkin tanınmasından etibarən kredit keyfiyyətindəki dəyişikliklərə əsaslanaraq üç mərhələli dəyərsizləşmə modeli tətbiq edir. İlkin tanınma zamanı dəyərsizləşməmiş maliyyə aləti 1-ci Mərhələyə təsnifləşdirilir. 1-ci Mərhələdə maliyyə aktivləri üzrə gözlənilən kredit zərərləri növbəti 12 ay ərzində və ya müqavilədə nəzərdə tutulan ödəniş tarixinə qədər (12 ay bitənə qədər) baş verə bilən defolt hadisələri nəticəsində yaranmış bütöv müddət üçün gözlənilən kredit zərərləri ("12 aylıq gözlənilən kredit zərəri") məbləğində qiymətləndirilir. Cəmiyyət ilkin tanınma vaxtından etibarən kredit riskində əhəmiyyətli dərəcədə artımın ("KRƏA") baş verdiyini müəyyən edərsə, aktiv 2-ci Mərhələyə köçürülür və həmin aktiv üzrə gözlənilən kredit zərərləri bütöv müddət üçün gözlənilən kredit zərərləri əsasında, yəni müqavilədə göstərilən ödəmə tarixinə qədər, lakin gözlənilən hər hansı qabaqcadan ödənişləri nəzərə almaqla ("bütöv müddət üçün gözlənilən kredit zərərləri") qiymətləndirilir. Kredit riskində əhəmiyyətli dərəcədə artımın baş verməsinin Cəmiyyət tərəfindən müəyyən edilməsi qaydası Qeyd 18-də təqdim edilir.

**31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Əsas uçot siyasəti (davamı)

Cəmiyyət maliyyə aktivinin dəyərsizləşməsinə müəyyən edərsə aktiv 3-cü Mərhələyə köçürülür və həmin aktiv üzrə gözlənilən kredit zərərləri bütöv müddət üçün gözlənilən kredit zərərləri kimi qiymətləndirilir. Dəyərsizləşmiş aktivlərin və defolt hadisəsinin Cəmiyyət tərəfindən müəyyən edilməsi qaydası Qeyd 18-də izah edilir. Həmin Qeyddə gözlənilən kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsində istifadə edilən ilkin məlumatlar, fərziyyələr və hesablama üsulları haqqında məlumat, eləcə də Cəmiyyət tərəfindən proqnoz məlumatlarının gözlənilən kredit zərərləri modellərinə daxil edilməsi qaydası göstərilir.

Maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması

Cəmiyyət aşağıdakı hallarda maliyyə aktivlərinin tanınmasını dayandırır: (a) aktivlər geri alındıqda və ya bu aktivlərlə əlaqədar pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə hüquqların müddəti başa çatdıqda və ya (b) Cəmiyyət maliyyə aktivlərindən daxil olan pul vəsaitlərinin axını üzrə mülkiyyət hüququnu ötürdükdə və ya ötürülmə haqqında müqavilə bağladıqda və bu zaman (i) həmin aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə başqa tərəfə ötürdükdə və ya (ii) bu aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə ötürmədikdə və ya saxlamadıqda, lakin, həmin aktivlər üzrə nəzarət hüququnu özündə saxlamadıqda.

Qarşı tərəf satışa məhdudiyətlər qoymadan aktivi tam olaraq əlaqəli olmayan üçüncü tərəfə satmaq imkanına malik olmadıqda nəzarəti özündə saxlayır.

Maliyyə öhdəliklərinin qiymətləndirilmə kateqoriyaları

Maliyyə öhdəlikləri sonradan amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülür.

Maliyyə öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması

Maliyyə öhdəliyinin tanınması öhdəlik icra edildiyi halda dayandırılır (yəni, müqavilədə göstərilən öhdəlik yerinə yetirildikdə, ləğv edildikdə və ya icra müddəti başa çatdıqda).

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri pul vəsaitlərinin əvvəlcədən məlum olan məbləğinə asan çevrilə bilən və dəyərin cüzi dəyişməsi kimi riskə məruz qalan qoyuluşlardır. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə nağd pul, ilkin ödəniş müddəti üç aydan az olan banklararası depozitlər daxildir. Verilmə tarixində istifadəsi üç aydan çox müddətə məhdudiyət qoyulmuş vəsaitlər maliyyə vəziyyəti və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlarda pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə aid edilmir. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri aşağıdakı səbəblərə görə amortizasiya olunmuş dəyərlə qeydə alınır: (i) müqavilə üzrə nağd pul axınlarını əldə etmək məqsədilə saxlanılır və həmin nağd pul axınları yalnız əsas borc və faiz ödənişlərindən ibarətdir, və (ii) MZƏD kateqoriyasında qiymətləndirilmir.

**31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Əsas uçot siyasəti (davamı)

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar müştərinin kreditini almaq və ya müştəriyə kredit vermək məqsədilə Cəmiyyət tərəfindən müştərilərə avans şəklində nağd pul verildiyi zaman uçota alınır. Biznes model və pul axınlarının xüsusiyyətini nəzərə alaraq, Cəmiyyət müştərilərə verilmiş kreditləri və avansları amortizasiya olunmuş dəyərdə təsnifləşdirir.

Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatlar gözlənilən kredit zərərləri üzrə proqnoz modellərə əsasən müəyyən edilir. Gözlənilən kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsində istifadə edilən ilkin məlumatlar, fərziyyələr və hesablama üsulları haqqında məlumat, eləcə də Cəmiyyət tərəfindən proqnoz məlumatlarının gözlənilən kredit zərərləri modellərinə daxil edilməsi qaydası Qeyd 18-də göstərilir.

Cəmiyyətin mülkiyyətinə keçmiş girov

Cəmiyyətin mülkiyyətinə keçmiş girov vaxtı keçmiş kreditlərlə bağlı Cəmiyyət tərəfindən əldə edilmiş maliyyə və qeyri-maliyyə aktivlərindən ibarətdir. Bu aktivlər əldə edildiyi zaman ilkin olaraq ədalətli dəyərdə tanınır və aktivlərin növündən və Cəmiyyətin həmin aktivləri istifadə etmək niyyətindən asılı olaraq əsas vəsaitlər, digər maliyyə aktivləri, investisiya mülkiyyəti və sair aktivlərin tərkibində mal-material ehtiyatlarına daxil edilir və sonradan belə aktivlər üzrə uçot siyasətlərinə uyğun olaraq yenidən qiymətləndirilir və uçota alınır.

Əmlak və avadanlıqlar

Əmlak hər hansı yığılmış amortizasiya və ehtiyac yaranarsa dəyərsizləşmə üzrə zərərlər çıxılmaqla, ilkin dəyərdə uçota alınır.

Kiçik həcmli təmir və gündəlik texniki xidmət xərcləri çəkildiyi dövrdə xərcə silinir. Əmlak və avadanlıqların əsas hissələrinin əvəz edilməsi xərcləri kapitallaşdırılır və əvəz edilmiş hissələr balansdan silinir.

Rəhbərlik hər bir hesabat dövrünün sonunda əmlak və avadanlıqlar üzrə dəyərsizləşmə əlamətlərinin mövcudluğunu qiymətləndirir. Əgər bu cür əlamətlər mövcud olarsa, rəhbərlik bərpa dəyərini təxmin edir. Aktivin bərpa dəyəri onun satış üzrə məsrəfləri çıxılmaqla ədalətli dəyəri və istifadə dəyərindən daha yüksək olan dəyəridir. Aktivin balans dəyəri onun bərpa dəyərinə qədər azaldılır və dəyərsizləşmə üzrə zərər il üzrə mənfəət və ya zərərdə tanınır. Aktivin satışı üzrə məsrəflər çıxılmaqla, onun istifadə dəyəri və ya ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün istifadə edilmiş təxminlərdə dəyişiklik baş verdiyi təqdirdə, əvvəlki illərdə tanınmış dəyərsizləşmə üzrə zərər ləğv edilir.

Əmlak və avadanlıqların silinməsindən yaranan mənfəət və ya zərər gəlirin məbləği ilə balans dəyəri arasındakı fərq kimi müəyyən edilir və il üzrə mənfəət və ya zərərdə (digər əməliyyat gəlirləri və ya xərcləri kimi) tanınır.

Köhnəlmə

Əmlak və avadanlıqlar üzrə köhnəlmə düz xətt metoduna, yəni əsas vəsaitlərin aşağıda göstərilən təxmini faydalı istifadə müddəti ərzində aktivlərin ilkin dəyərini və ya yenidən qiymətləndirilmiş dəyərini onların qalıq dəyərində azaltmaqla hesablanır:

	Faydalı istifadə müddəti
Nəqliyyat vasitələri	4 il
Kompüter və ofis avadanlıqları	5 il

**31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Əsas uçot siyasəti (davamı)

Aktiv faydalı istifadə müddətinin sonunda nəzərdə tutulan vəziyyətə uyğun olduqda, onun satışı ilə bağlı ehtimal olunan xərclər çıxıldıqdan sonra, Cəmiyyət tərəfindən əldə oluna biləcək qiymətləndirilmiş məbləğ aktivin qalıq dəyəridir. Cəmiyyət aktivini onun fiziki istismar müddətinin sonuna qədər istifadə edəcəyini gözlədikdə, aktivin qalıq dəyəri sıfıra bərabər olur. Aktivlərin qalıq dəyəri və faydalı istifadə müddəti hər hesabat dövrünün sonunda nəzərdən keçirilir və lazım olduqda dəyişdirilir.

Müddətli borc öhdəlikləri

Müddətli borc öhdəliklərinə rezident və qeyri-rezident banklardan, eləcə də digər maliyyə institutlarından müəyyən edilmiş ödəmə müddətləri və sabit faiz dərəcəsi ilə cəlb edilmiş kreditlər daxildir. Müddətli borc öhdəlikləri ilkin tanınmadan sonra amortizasiya olunmuş dəyerdə qeydə alınır.

Mənfəət vergisi

Hazırkı maliyyə hesabatlarında əks etdirilən mənfəət vergisi Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonuna qüvvəyə minmiş qanunvericiliyinə uyğun olaraq hesablanmışdır. Mənfəət vergisi xərci cari və təxirə salınmış mənfəət vergisindən ibarətdir və bu və ya digər dövrdə vergi təsiri bilavasitə sair məcmu gəlirlərdə qeydə alınan əməliyyatlar istisna olmaqla, məcmu gəlirlərdə qeydə alınır.

Cari mənfəət vergisi cari və əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb edilən mənfəət ilə əlaqədar vergi orqanlarına ödəniləcək və ya onlardan geri alınacaq məbləği təşkil edir. Vergiyə cəlb edilən mənfəət maliyyə hesabatlarının müvafiq vergi bəyannamələrinin təqdim olunmasından əvvəl təsdiqləndiyi halda təxmini göstəricilərə əsasən hesablanır. Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər inzibati və əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlik metodundan istifadə etməklə, aktiv və öhdəliklərin vergi bazası və maliyyə hesabatlarının hazırlanması məqsədləri üçün onların balans dəyəri arasında yaranan keçmiş illərin vergi zərəri və bütün müvəqqəti fərqlər üçün hesablanır. İlkin uçot zamanı istisna hal olaraq, əgər əməliyyat maliyyə mənfəəti və vergiyə cəlb edilən mənfəətə təsir göstərmirsə, aktiv və öhdəliyin ilkin qeydə alınması nəticəsində yaranan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi hesablanmır (biznes birləşməsi halları istisna olmaqla). Təxirə salınmış vergi qalıqları, qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrinə əsasən müvəqqəti fərqlərin qaytarılacağı və ya keçmiş illərdən yığılmış vergi zərərlərinin istifadə ediləcəyi dövrdə tətbiq edilməli vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır. Gəlirdən çıxılan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi aktivləri və keçmiş illərin vergi zərərləri müvəqqəti fərqlərin geri qaytarılması, kifayət qədər vergi tutulan gələcək gəlirlərin yaranması və bu gəlirlər üzrə çıxılmaların istifadə edilməsi ehtimalını nəzərə alaraq tanınır.

Qeyri-müəyyən vergi mövqeləri

Cəmiyyətin qeyri-müəyyən vergi mövqeləri rəhbərlik tərəfindən hər bir hesabat dövrünün sonunda yenidən qiymətləndirilir. Rəhbərlik Cəmiyyətin vergi mövqeyinə vergi orqanları tərəfindən etiraz edildiyi halda, əlavə vergi öhdəliklərinin yaranmasını ehtimal etdikdə, vergi öhdəlikləri nəzərə alınmır. Bu cür qiymətləndirmə qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş vergi qanunvericiliyinin təfsirinə və bu məsələlərə dair hər hansı məhkəmə və ya digər qurumların məlum qərarlarına əsasən aparılır. Mənfəət vergisi istisna olmaqla, cərimələr, penyalar və vergilər üzrə öhdəliklər hesabat dövrünün sonunda öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün zəruri olan xərclərə dair rəhbərliyin ən yaxşı təxminləri əsasında uçota alınır.

**31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Əsas uçot siyasəti (davamı)

Gəlir və xərclərin uçotu

Bütün borc alətləri üzrə faiz gəlirləri və xərcləri effektiv faiz metoduna əsasən hesablama metodu ilə mənfəət və ya zərərdə qeydə alınır. Bu metoda əsasən, faiz gəlirləri və xərclərinə müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün komissiya və haqlar, sövdələşmə xərcləri, eləcə də bütün digər mükafat və ya güzəştlər daxildir.

Effektiv faiz dərəcəsinə aid olan komissiya haqlarına maliyyə aktivinin yaradılması və ya alınması, yaxud maliyyə öhdəliyinin (məsələn, ödəmə qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi, zəmanətlərin və ya girovun dəyərləndirilməsi və qeydə alınması, maliyyə alətinin təqdim edilməsi şərtlərinin razılaşdırılması və sövdələşmə sənədlərinin hazırlanması haqları) buraxılması ilə əlaqədar alınmış və ya ödənilmiş komissiya haqları daxildir.

Bazar faiz dərəcələri ilə kreditlərin verilməsi üzrə öhdəlik üçün Cəmiyyət tərəfindən alınmış komissiya haqları, Cəmiyyətin xüsusi kredit müqaviləsini imzalayacağı ehtimal edildikdə və kreditin verilməsindən sonra qısa müddət ərzində onun realizasiyasını planlaşdırmadıqda effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi hesab edilir. Cəmiyyət kreditlərin verilməsi üzrə öhdəlikləri MZƏD kateqoriyasına aid olunan maliyyə öhdəlikləri kimi təsnifləşdirmir.

Faiz gəlirləri dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri (3-cü Mərhələ) istisna olmaqla, maliyyə aktivlərinin ümumi balans dəyərində effektiv faiz dərəcəsinə tətbiq etməklə hesablanır. Belə aktivlər üzrə faiz gəlirini hesablayarkən dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla, aktivin amortizasiya olunmuş dəyərində effektiv faiz dərəcəsi tətbiq edilir.

Haqq və komissiya gəlirləri

Haqq və komissiya gəlirləri müştərinin Cəmiyyət tərəfindən göstərilən xidmətlərin faydasını eyni anda qəbul və istifadə etdiyi müəyyən dövr ərzində düz xətt metodu ilə tanınır. Belə gəlirlərə zəmanət məktubları üzrə haqq və komissiyalar daxildir.

Sair haqq və komissiya gəlirləri Cəmiyyət öz icra öhdəliyini yerinə yetirdiyi anda, adətən müvafiq əməliyyatı həyata keçirdikdən sonra tanınır. Alınmış və ya alınacaq haqq və komissiya məbləği fərqli icra öhdəlikləri kimi müəyyən edilmiş xidmətlər üzrə əməliyyat qiymətini əks etdirir.

Xarici valyutanın çevrilməsi

Cəmiyyətin əməliyyat valyutası onun fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitin valyutası hesab edilir. Cəmiyyətin funksional və təqdimat valyutası Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan Azərbaycan Manatıdır (“AZN”).

Monetar aktiv və öhdəliklər Mərkəzi Bankın müvafiq hesabat tarixinə qüvvədə olan rəsmi valyuta məzənnəsinə əsasən Cəmiyyətin əməliyyat valyutasına çevrilir. Belə əməliyyatlar üzrə hesablaşmaların həyata keçirilməsi və monetar aktiv və öhdəliklərin Mərkəzi Bankın ilin sonuna müəyyən etdiyi rəsmi məzənnə ilə Cəmiyyətin əməliyyat valyutasına çevrilməsi nəticəsində yaranan gəlir və zərər il üzrə mənfəət və ya zərərdə (məzənnə fərqi üzrə zərər çıxılmaqla gəlir kimi) tanınır. İlin sonuna qüvvədə olan məzənnə ilə çevrilmə ilkin dəyərlə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələrə tətbiq edilmir. Xarici valyutada olan və ədalətli dəyərlə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr, o cümlədən səhm investisiyaları ədalətli dəyərin müəyyən edildiyi tarixə qüvvədə olan məzənnələrdən istifadə etməklə əməliyyat valyutasına çevrilir. Məzənnə dəyişikliklərinin pay qiymətli kağızların ədalətli dəyərində təsiri ədalətli dəyərin dəyişməsindən yaranan gəlir və ya zərərin bir hissəsi kimi əks etdirilir.

**31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Əsas uçot siyasəti (davamı)

31 dekabr 2020-ci il tarixinə ABŞ dolları ilə ifadə olunmuş xarici valyuta qalıqlarının çevrilməsində istifadə olunan rəsmi valyuta məzənnələri aşağıdakı kimi olmuşdur: 1 ABŞ dolları = 1.7000 AZN (2019: 1 ABŞ dolları = 1.7000 AZN).

Əvəzləşdirmə

Maliyyə aktiv və öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi və xalis məbləğin maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda daxil edilməsi tanınmış məbləğlərin əvəzləşdirilməsi üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüququn, eləcə də əvəzləşdirməni aparmaq və ya aktivini realizasiya edərkən müvafiq öhdəliyi də satmaq niyyətinin mövcud olduğu hallarda həyata keçirilə bilər. Belə əvəzləşdirmə hüququ (a) gələcək hadisələrdən asılı olmamalı və (b) aşağıdakı bütün hallarda hüquqi qüvvəyə malik olmalıdır (i) adi fəaliyyət gedişində (ii) defolt halı olduqda və (iii) ödəniş qabiliyyəti olmadıqda və ya müflisləşmə baş verdikdə.

İşçi heyəti ilə bağlı xərclər və müvafiq ayırmalar

Əmək haqları, Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlər, məzuniyyət və xəstəlik vərəqələri üzrə illik ödənişlər, mükafatlar və pul şəklində olmayan imtiyazlar Cəmiyyətin işçiləri tərəfindən müvafiq xidmətlər göstərildikdə hesablanır. Cəmiyyətin yerli qanunvericiliklə müəyyən edilmiş ödənişlərdən başqa pensiya və analoji ödənişləri həyata keçirmək üçün hər hansı hüquqi və ya işgüzar praktikadan yaranan öhdəliyi yoxdur.

Maliyyə alətləri - əsas qiymətləndirmə üsulları

Təsnifat formalarından asılı olaraq maliyyə alətləri ədalətli dəyərdə və ya amortizasiya edilmiş dəyərdə qeydə alınır.

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar amortizasiya olunmuş dəyərlə qeydə alınmış və dəyərsizləşmə üzrə zərərlər maliyyə aktivinin ilkin tanınmasından sonra baş vermiş bir və ya bir neçə hadisə (“zərər hadisəsi”) nəticəsində yarandıqda və bu zərər hadisəsi maliyyə aktivini və ya maliyyə aktivləri qrupu üzrə daxil olacaq pul axınlarının məbləğinə və vaxtına etibarlı şəkildə təxmin edilə bilən təsir göstərdikdə mənfəət və ya zərərdə tanınmışdır. Cəmiyyət əhəmiyyətli olub-olmamasından asılı olmayaraq, fərdi şəkildə qiymətləndirilən maliyyə aktivinin dəyərsizləşməsinə dair obyektiv sübutun olmadığı qənaətinə gəldikdə, həmin aktiv analoji kredit riski xüsusiyyətlərinə malik olan maliyyə aktivləri qrupuna daxil etmiş və onların dəyərsizləşməsinə məcmu şəkildə təhlil etmişdir.

Maliyyə aktivinin dəyərsizləşməsinə müəyyən edərkən Cəmiyyətin nəzərə aldığı əsas amillər həmin aktivin vaxtı keçməsi statusu və hər hansı girov təminatının realizasiya oluna bilməsidir. Kredit üzrə zərərin baş verməsinə dair obyektiv əlamətlərin mövcud olmasını müəyyən edən əsas meyarlar aşağıda göstərilir:

- hər-hansı ödənişin gecikdirilməsi və bu zaman gecikdirilmiş ödənişin hesablaşma sistemlərindəki gecikmə ilə izah edilə bilməməsi;
- borcalanın əhəmiyyətli maliyyə çətinlikləri ilə üzləşməsi və bunun Cəmiyyətin borcalan haqqında maliyyə məlumatları ilə təsdiqlənməsi;

**31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Əsas uçot siyasəti (davamı)

- borcalanın müflisləşməsi və ya onun maliyyə strukturunun yenidən təşkil edilməsi;
- borcalana təsir göstərən milli və ya yerli iqtisadi şəraitin dəyişməsi nəticəsində onun ödəniş statusunda mənfi dəyişikliklərin baş verməsi; və ya
- girovun dəyərinin bazar şərtlərinin pisləşməsi nəticəsində əhəmiyyətli dərəcədə aşağı düşməsi.

Kredit zərərinin məcmu şəkildə qiymətləndirilməsi məqsədilə maliyyə aktivləri kredit riski üzrə oxşar xüsusiyyətlərə görə qruplaşdırılmışdır. Həmin xüsusiyyətlər qiymətləndirilən aktivlərin müqavilə şərtlərinə əsasən borcalanların ödəmə qabiliyyətini təsdiqləmişdir ki, bu da belə aktivlərlə bağlı gələcək pul vəsaitlərinin təxmin edilməsi üçün uyğun olmuşdur.

Kredit zərəri məcmu şəkildə qiymətləndirilən maliyyə aktivləri qrupundakı pul vəsaitlərinin gələcək hərəkəti, həmin aktivlərlə bağlı müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətinə, keçmişdə baş vermiş zərər halları nəticəsində yaranacaq vaxtı keçmiş borcların həcminə dair rəhbərlikdə mövcud olan statistikaya və vaxtı keçmiş borcların geri qaytarılması nailiyyətinə əsasən müəyyən edilmişdir. Keçmiş dövrlərə təsir göstərməyən cari şəraitin təsirini əks etdirmək və cari dövrdə mövcud olmayan keçmiş hadisələrin təsirini aradan qaldırmaq məqsədilə, keçmiş illərin statistikasını müşahidə edilə bilən cari məlumatlara əsasən tənzimlənmişdir.

Amortizasiya edilmiş dəyər əks etdirilən dəyərsizləşmiş maliyyə aktivi ilə bağlı şərtlərə yenidən baxıldıqda və ya bu şərtlər borcalanın və ya emitentin maliyyə vəziyyətindəki çətinliklərə görə dəyişdikdə, dəyərsizləşmə şərtlərinin dəyişməsindən əvvəlki effektiv faiz dərəcəsinə əsasən ölçülmüşdür. Şərtlərinə yenidən baxılmış aktivin tanınmasının dayandırılması zamanı risk və faydalar əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdikdə, yeni aktiv ədalətli dəyər təyin edilmişdir. Bu, adətən ilkin və yeni gözlənilən nağd pul axınlarının cari dəyərləri arasındakı fərq əhəmiyyətli olduqda müşahidə olunmuşdur.

Aktivin balans dəyərini effektiv faiz dərəcəsilə diskont edilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyərinə (kreditlər üzrə baş verməmiş gələcək zərərlər istisna olmaqla) bərabərləşdirmək üçün aktivlər üçün dəyərsizləşmə üzrə zərərlər ehtiyat hesablarında qeydə alınır. Girov qoyulmuş maliyyə aktivi üzrə təxmin edilən gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyərinin hesablanması girovun alınması və satılması ilə bağlı məsrəflər çıxılmaqla, girov nəticəsində yarana bilən (girovun olub-olmaması ehtimal edildikdə) pul vəsaitlərinin hərəkətini əks etdirir.

Kredit üzrə zərərin məbləği sonrakı dövrdə baş vermiş hadisəyə görə azaldıqda və həmin azalma obyektiv olaraq zərərin qeydə alınmasından sonra baş vermiş hadisəyə (məsələn, borcalanın kredit reytinginin artması kimi) aid edildikdə əvvəl qeydə alınmış dəyərsizləşmə zərəri il üzrə mənfəət və ya zərər hesabına yaradılmış ehtiyata düzəliş etməklə qaytarılmışdır.

Aktivlər qaytarıla bilmədikdə, onlar aktivin və ya onun hissəsinin bərpa olunması üçün bütün zəruri prosedurları tamamlanmasından və zərərin məbləğinin müəyyən edilməsindən sonra müvafiq zərər ehtiyatından silinmişdir. Əvvəllər silinmiş məbləğlərin qaytarılması il üzrə mənfəət və ya zərərdə dəyərsizləşmə üzrə zərərin azaldılması kimi uçota alınmışdır.

**31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Əsas uçot siyasəti (davamı)

İcarə müqavilələri

Cəmiyyətin icarəyə götürən qismində çıxış etdiyi icarə müqavilələrinin uçotu

Cəmiyyət ofis sahələri icarəyə götürür. İcarə müqavilələri Cəmiyyətin icarəyə götürülmüş aktivi istifadə etdiyi tarixə müvafiq öhdəliklə birlikdə aktivdən istifadə hüququ kimi tanınır. Hər bir icarə ödənişi öhdəlik və maliyyə xərcləri arasında bölüşdürülür. Maliyyə xərcləri hər bir dövr üçün öhdəliyin qalığı üzrə sabit olaraq müntəzəm faiz dərəcəsini təmin etmək üçün icarə müddəti ərzində mənfəət və ya zərəra aid edilir. İkinci dəyərle tanınan aktivdən istifadə hüququ onun faydalı istifadə və ya icarə müddəti ərzində (bu müddətlərdən hansı daha tez başa çatarsa) düz xətt metodu ilə amortizasiya edilir.

İcarə müqaviləsi üzrə yaranan öhdəliklər ilkin olaraq cari dəyərle qiymətləndirilir. İcarə öhdəliklərinə aşağıdakı icarə ödənişlərinin xalis cari dəyəri daxildir:

- İcarə üzrə alınacaq həvəsləndirici ödənişlər çıxılmaqla, sabit ödənişlər (məhiyyətə sabit ödənişlər daxil olmaqla);
- İndeks və ya dərəcələrdən asılı olan dəyişkən icarə ödənişləri;
- Zəmanətli son qalıq dəyəri üzrə icarəyə götürən tərəfindən ödənilməsi gözlənilən məbləğlər;
- İcarəyə götürənin əsaslandırılmış şəkildə əmin olduğu halda alış hüququnun istifadə ediləcəyi qiymət;
- İcarə müddəti ərzində icarəyə götürən icarəni ləğv etmə hüququnu istifadə edərsə, icarənin ləğv edilməsi ilə bağlı cərimə ödənişləri.

İcarə ödənişləri icarə müqaviləsində nəzərdə tutulan faiz dərəcəsi ilə diskontlaşdırılır. Bu faiz dərəcəsinin müəyyən edilməsi mümkün olmadıqda icarəyə götürənin borc kapitalı üzrə artan faiz dərəcəsi istifadə edilir. Borc kapitalı üzrə artan faiz dərəcəsi icarəyə götürənin oxşar iqtisadi mühitdə aktivdən istifadə hüququnun dəyərinə oxşar məbləğdə aktiv əldə etməsi üçün eyni müddət və şərtlərlə zəruri olan vəsaitlərin cəlb edilməsi zamanı ödəməli olduğu faiz dərəcəsidir. Aktivdən istifadə hüququ aşağıdakılar nəzərə alınmaqla, ilkin dəyərle qiymətləndirilir.

- İcarə öhdəliyinin ilkin qiymətləndirmə məbləği;
- İcarə üzrə həvəsləndirici ödənişlər çıxılmaqla, icarə müqaviləsinin başlanma tarixindən əvvəl aparılmış bütün icarə ödənişləri;
- Bütün ilkin birbaşa xərclər;
- Bərpa xərcləri.

İcarə müddətini müəyyən edərkən Cəmiyyətin rəhbərliyi icarənin uzadılması və ya icarənin ləğv edilməsi hüquqlarının istifadəsi üçün iqtisadi stimulyaradan bütün fakt və şərtləri nəzərə alır. İcarənin uzadılması hüquqları (və ya icarənin ləğv edilməsi hüququnun istifadəsi müddətindən sonrakı dövrlərin) yalnız müqavilənin müddətinin uzadılacağına (və ya ləğv edilməyəcəyinə) əsaslı şəkildə əminlik olduqda icarə müddətinə daxil edilir.

**31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Əsas uçot siyasəti (davamı)

Qiymətləndirməyə təsir edən mühüm hadisə baş verdikdə və ya şəraitdə əhəmiyyətli dəyişiklik olduqda və belə hallar icarəyə götürənin nəzarəti altında olduqda qiymətləndirmə yenidən nəzərdən keçirilməlidir.

Cəmiyyətin icarəyə verən qisminə çıxış etdiyi əməliyyat icarəsi müqəvilələrin uçotu

Aktivlər əməliyyat icarəsinə verildikdə alınacaq icarə ödənişləri icarə müddəti ərzində düz xətt metodundan istifadə etməklə icarə gəliri kimi tanınır.

4. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı əhəmiyyətli ehtimallar və mülahizələr

Cəmiyyət maliyyə hesabatlarında göstərilən məbləğlərə və aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində növbəti maliyyə ili ərzində təsir göstərən təxminlər və fərziyyələr irəli sürür. Həmin təxminlər və fərziyyələr müntəzəm olaraq rəhbərliyin təcrübəsinə və digər amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrincə mövcud şəraitə uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edilir. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı rəhbərlik həmçinin peşəkar mülahizələr və təxminlər irəli sürür.

Maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və növbəti maliyyə ili ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan təxminlərə aşağıdakılar daxildir:

Gözlənilən kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsi

Gözlənilən kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsi müvafiq metodologiya, modellər və ilkin məlumatlardan istifadə etməklə aparılan əhəmiyyətli hesablamadır. Aşağıdakı komponentlər kredit zərərləri üzrə ehtiyata əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərir: defolt, kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artması (KRƏA), defolt ehtimalı (DE), defolta məruz qalan dəyər (DMQD), defolt baş verəcəyi halda itirilməsi gözlənilən məbləğ (DHZ), eləcə də makroiqtisadi ssenarilər. Cəmiyyət gözlənilən kredit zərərləri üzrə ehtimallar və faktiki kredit zərərləri arasındakı fərqlərin azaldılması məqsədilə modelləri və modellər üzrə məlumatları müntəzəm olaraq təhlil edir və təsdiqləyir.

Kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artması

Kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artması ilə bağlı qiymətləndirmə aparmaq üçün Cəmiyyət hesabat və ilkin tanınma tarixlərinə maliyyə aktivləri üzrə hesablanmış müvafiq defolt risklərini müqayisə edir. Qiymətləndirmə zamanı hesabat tarixinə kredit riskinin müəyyən səviyyəsi deyil, kredit riskinin nisbətən artması nəzərdən keçirilir. Cəmiyyət əldə olunması əlavə xərc tələb etməyən dəstəkləyici və əsaslandırılmış məlumatları, o cümlədən müəyyən müştəri portfellerinin davranış aspektləri daxil olmaqla, bir sıra amilləri nəzərə alır. Cəmiyyət defolt anına qədər kredit riskinin artması ilə bağlı davranış əlamətlərini müəyyən müəyyən edir və müvafiq proqnoz məlumatlarını fərdi maliyyə aləti və ya portfel səviyyəsində kredit riskinin qiymətləndirilməsində istifadə edir.

**31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

4. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı əhəmiyyətli ehtimallar və mülahizələr (davamı)

Biznes modelin qiymətləndirilməsi

Maliyyə aktivləri biznes model əsasında təsnifləşdirilir. Biznes modeli qiymətləndirərkən rəhbərlik birləşmə səviyyəsini və maliyyə alətləri üzrə portfelleri müəyyən etmək üçün mülahizələrdən istifadə etmişdir. Satış əməliyyatlarını qiymətləndirərkən Cəmiyyət onların əvvəlki dövrlərdə baş vermə tezliyini, müddətini və dəyərini, satış səbəblərini və gələcək satışlar ilə bağlı gözləntiləri nəzərə alır. Kredit keyfiyyətinin pisləşməsinə görə potensial zərərlərin azaldılmasına yönəldilmiş satış əməliyyatları “pul axınlarının əldə edilməsi” biznes modelinə uyğun hesab edilir. Kredit riskinin idarə olunması tədbirləri ilə bağlı olmayan ödəmə müddətinə qədər həyata keçirilən digər satışlar da nadir hallarda baş verməsi və dəyərinin ayrılıqda və ya məcmu olaraq əhəmiyyətli olmaması şərtiylə, “pul axınlarının əldə edilməsi” biznes modelinə uyğun hesab edilir.

Cəmiyyət satış əməliyyatlarının əhəmiyyətini satışların həcmi ilə portfelin orta müddəti ərzində biznes modeli qiymətləndirilən portfelin dəyərini müqayisə etməklə qiymətləndirir. Bundan əlavə, yalnız “stress” ssenarilərdə və ya Cəmiyyətin nəzarətində olmayan, təkrar baş verməyən və Cəmiyyət tərəfindən proqnozlaşdırıla bilməyən ayrıca hadisə ilə bağlı gözlənilən maliyyə aktivlərinin satışı biznes modelin məqsədi ilə əlaqəli olmayan satış əməliyyatı hesab olunur və müvafiq maliyyə aktivlərinin təsnifatına təsir göstərmir.

“Pul axınlarının əldə edilməsi və satılması” biznes modelində aktivlərin pul axınlarının əldə edilməsi üçün saxlanması nəzərdə tutulsa da, aktivlərin biznes modelin məqsədlərinə (likvidlik ehtiyaclarının idarə olunması, müəyyən faiz gəlirlərinin əldə edilməsi və ya maliyyə aktivlərinin müddətinin həmin aktivlərin maliyyələşdirdiyi öhdəliklərin müddəti ilə uyğunlaşdırılması) nail olmaq üçün satışı onun tərkib hissəsi hesab edilir.

Digər kateqoriyaya əsasən satış vasitəsilə mənfəət əldə etmək üçün nağd pul axınlarının reallaşdırılması məqsədilə idarə olunan maliyyə aktivləri üzrə portfeller daxildir. Bu biznes model adətən müqavilədə nəzərdə tutulan pul axınlarının əldə edilməsi ilə əlaqəlidir.

Pul axınlarının yalnız əsas məbləğ və faiz ödənişləri (“YƏMFÖ”) meyarına uyğunluğunun qiymətləndirilməsi

Maliyyə aktivləri üzrə pul axınlarının yalnız əsas borc və faiz ödənişləri meyarına uyğunluğunu müəyyən etmək üçün mülahizələrin irəli sürülməsi tələb edilir.

Cəmiyyət müqavilə üzrə nağd pul axınlarının müddətini və ya məbləğini dəyişən müqavilə şərtlərini müəyyən etmiş və nəzərdən keçirmişdir. Nağd pul axınları o halda yalnız əsas borc və faiz ödənişləri meyarına uyğun hesab edilir ki, kreditin şərtlərinə görə onu vaxtından əvvəl ödəmək mümkün olsun, vaxtından əvvəl ödənilən məbləğ əsas borcu və hesablanmış faizləri, eləcə də müqaviləyə vaxtından əvvəl xitam verilməsinə görə əsaslandırılmış əlavə kompensasiyanı özündə əks etdirsin. Aktiv üzrə əsas məbləğ əsas borc üzrə sonrakı ödənişlər (yəni, effektiv faiz metodundan istifadə etməklə müəyyən edilmiş faizsiz ödənişləri) çıxılmaqla, ilkin tanınma zamanı ədalətli dəyərə bərabərdir. Bu qaydada istisna hal olaraq standart, həmçinin qabaqcadan ödəniş elementlərinə malik olan alətlərə yalnız əsas borc və faiz ödənişləri meyarına uyğun olmaq üçün aşağıdakı şərtlərə cavab verməyə imkan yaradır: (i) aktiv mükafat və ya güzəştə verildikdə (ii) qabaqcadan ödəniş məbləği müqavilə üzrə nominal dəyərdən və hesablanmış faizlərdən, eləcə də müqaviləyə vaxtından əvvəl xitam verilməsinə görə əsaslandırılmış əlavə kompensasiyadan ibarət olduqda və (ii) ilkin tanınma zamanı vaxtından əvvəl ödəniş elementinin ədalətli dəyəri əhəmiyyətsiz olduqda.

**31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

4. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı əhəmiyyətli ehtimallar və mülahizələr (davamı)

Cəmiyyətin kredit müqavilələri makroiqtisadi və ya normativ şərtlərdəki müəyyən dəyişikliklərə cavab olaraq faiz dərəcələrinin tənzimlənməsinə imkan verir. Rəhbərliyin öz mülahizəsi və qiymətləndirməsinə görə, bank sektorundakı rəqabət və borcalanların kreditləri yenidən maliyyələşdirmək qabiliyyəti faiz dərəcələrini bazar səviyyəsindən daha yuxarı müəyyən etməsinə mane olur və buna görə də pul axınları SPPI meyarına uyğun qiymətləndirilir.

Təxirə salınmış vergi aktivinin uçotu

Tanınmış təxirə salınmış xalis vergi aktivini vergiyə cəlb olunan gəlirdən gələcək çıxılmalar vasitəsilə əldə olunan mənfəət vergisi məbləğlərindən ibarətdir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda qeydə alınır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivini müvafiq vergi faydasının realizasiya oluna biləcəyi zaman qeydə alınır. Vergiyə cəlb olunan gələcək mənfəətin və gələcəkdə yaranması ehtimal edilən vergi faydası məbləğinin müəyyən edilməsi rəhbərlik tərəfindən hazırlanmış ortamüddətli biznes planına və nun ekstrapolyasiya nəticələrinə əsaslanır. Biznes-plan rəhbərliyin şəraitə adekvat olan təxminlərinə əsaslanır.

Əmlak və avadanlıqların faydalı istifadə ömrü

Rəhbərlik əmlak və avadanlıqların ehtimal olunan faydalı istifadə ömrünü və əlaqəli köhnəlmə xərclərini müəyyən edir. Bu ehtimal, Cəmiyyətin aktivlər üzrə təxmin etdiyi iqtisadi mənfəətlər üzrə proqnozlaşdırılan müddətə əsaslanır. Rəhbərlik köhnəlmə xərclərini, istifadə müddətinin, əvvəlki ehtimal olunan müddətdən daha az olduğu hallarda artırır və ya köhnəlmiş aktivləri tərk edilmiş və ya satılmışsa, bu aktivləri texniki olaraq qismən və ya bütünlüklə uçotdan silinir. Faydalı istifadə müddəti ən azı hər hesabat tarixində nəzərdən keçirilir.

İcarə müddətinin müəyyən edilməsi

16 sayılı MHBS-nin tətbiqi aktivlər və icarə öhdəliklərindən istifadə hüququna dair mülahizələr aparmağı tələb edir. İcarə müddətini təyin edərkən, Cəmiyyət yeniləmə seçimlərini həyata keçirmək üçün iqtisadi stimula yaradan bütün amilləri və halları (və ya ləğv etmə seçimlərini etməməyi) nəzərə alır. Müqavilənin icarə elementlərinə malik olub-olmadığını qiymətləndirmək də mühakimə tələb edir. İcarə öhdəliklərini hesablamaq məqsədilə istifadə olunan müvafiq diskont dərəcəsini müəyyənəşdirmək üçün təxminlərin edilməsi tələb olunur.

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların ilkin uçotu

Cəmiyyət öz fəaliyyəti gedişində əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aparır. 9 sayılı MHBS-ə uyğun olaraq maliyyə alətləri ilkin olaraq ədalətli dəyerdə uçota alınmalıdır. Lakin, həmin əməliyyatların bazar və ya qeyri-bazar faiz dərəcələrində həyata keçirilməsini müəyyən etmək məqsədilə bu cür əməliyyatlar üçün fəal bazar mövcud olmadıqda peşəkar mülahizələrdən istifadə etmək lazım gəlir. Mülahizələrin irəli sürülməsinin əsasını əlaqəli olmayan tərəflərlə analoji əməliyyatların qiymətinin müəyyən edilməsi və effektiv faiz dərəcəsinin təhlili təşkil edir.

Fasiləsiz fəaliyyət prinsipi

Rəhbərlik hazırkı maliyyə hesabatlarını fasiləsiz fəaliyyət prinsipinə əsasən hazırlamışdır. Belə bir mülahizə irəli sürərkən rəhbərlik Cəmiyyətin maliyyə vəziyyətini, mövcud planları, əməliyyatların gəlirliliyini və maliyyə resurslarından istifadəni nəzərə almış və son maliyyə böhranının Cəmiyyətin gələcək əməliyyatlarına təsirini təhlil etmişdir.

**31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

4. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı əhəmiyyətli ehtimallar və mülahizələr (davamı)

Rəhbərliyin ölçü və hesabatlarına əsasən Cəmiyyət növbəti 12 ay ərzində likvidlik ehtiyaclarını tənzimləyə biləcək və buna əsasən hazırkı maliyyə hesabatları fasiləsizlik prinsipi əsasında hazırlanmışdır.

Bank olmayan kredit təşkilatlarının prudensial tənzimlənməsi Qaydalarının 4-cü maddəsinin tələblərinə əsasən təşkilati-hüquqi formasına uyğun olaraq Cəmiyyət minimum 300,000 (üç yüz min) manat nizamnamə (şərikli) kapitalına (əmlak haqlarına) malik olmalı və fəaliyyəti dövründə müəyyən edilmiş minimum məbləğdən aşağı səviyyədə olmasına yol verməməlidir. Cəmiyyətin nizamnamə fondu bu tələblə uyğunluq təşkil etsə də, 31 dekabr 2020-ci il tarixinə məcmu kapitalı qeyd olunan minimum məbləğdən aşağı səviyyəyə enmişdir. Rəhbərlik Cəmiyyətin gəlirlərində fəaliyyətə başladığı ilk maliyyə ilində yüksək göstəricilərin müşahidə olunmamasını labüd hesab edir və Cəmiyyətin sonrakı dövrlərdə daha çox mənfəət əldə edəcəyinə proqnoz verir. Həmçinin, təsisçilər zərurət yarandıqı halda Cəmiyyətə maliyyə dəstəyini təmin etməyi öz öhdəliyinə götürür.

5. Yeni və yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi

Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında qəbul edilmiş uçot siyasəti, 31 dekabr 2019-cu il tarixində bitən il üçün Cəmiyyətin maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında uçot qaydaları ilə eynidir. 01 yanvar 2020-ci ildən qüvvəyə minən bir neçə düzəliş tətbiq olunmuşdur, lakin Cəmiyyətin maliyyə hesabatlarına təsiri olmamışdır.

Dərc olunmuş, lakin hazırda qəbul olunmamış standartlar və şərhlər

Aşağıdakı verilən dərc olunmuş, lakin 31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatan illik hesabat dövrü üçün tətbiqi icbari olmayan yeni və ya dəyişdirilmiş Standartlarının və Şərhlərin Cəmiyyət tərəfindən erkən tətbiqi həyata keçirilməmişdir.

17 sayılı MHBS - Sığorta müqavilələri (Qüvvədə olma tarixi: 01 yanvar 2021-ci il (01 yanvar 2022-ci ilədək uzadıla bilər).

17 sayılı MHBS 2017-ci ilin may ayında 4 sayılı MHBS Sığorta Müqavilələri ilə əvəz edilmişdir. Standart hər hesabat dövründə təxminlərin yenidən ölçüldüyü cari ölçmə modelini tələb edir. Müqavilələr aşağıda göstərilən əsaslar vasitəsilə ölçülür:

- diskontlaşdırılmış ehtimal-orta çəkili pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə;
- açıq risk tənzimlənməsi ilə; və
- qüvvədə olma müddəti ərzində gəlir kimi tanınan müqavilənin əldə edilməmiş mənfəətini təmsil edən müqavilə üzrə xidmət marjası (MXM).

Standart uçot dərəcələrinin dəyişməsinə ya mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda ya da birbaşa digər məcmu gəlirdə tanımaq arasında seçim etməyə imkan verir. Əldə olunan qərar sığortaçıların maliyyə aktivlərini 9 sayılı MHBS-ə nə dərəcədə uyğun olduğunu əks etdirir. Əlavə olaraq, qeyri-həyat sığortaları üzrə qeyd olunan sadələşdirilmiş mükafat bölgüsü yanaşması, qısa müddətli müqavilələr üçün öhdəlik hüququna icazə verir. Həyat sığortası şirkətləri tərəfindən yazılmış bəzi müqavilələr üçün 'dəyişkən ödəniş haqqı yanaşması' adlanan ümumi ölçü modelində sığorta sahiblərinin əsas maddələrdən əldə olunan gəlirdə iştirak payı tanınır. "Dəyişkən ödəniş haqqı yanaşması" tətbiq edilərkən, əsas maddələrin ədalətli dəyərində olan dəyişikliklərindəki müəssisənin payı MXM-ə daxil edilir. Bu modeldən istifadə edən sığortaçıların nəticələri, ümumi modelə nisbətən daha az dəyişkən olur. Yeni qaydalar, sığorta müqavilələri və ya investisiya müqavilələri dərc edən bütün təşkilatların maliyyə hesabatlarına və əsas fəaliyyət göstəricilərinə təsir edəcəkdir.

**31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

6. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

	31 dekabr 2020-ci il tarixinə	31 dekabr 2019-cu il tarixinə
Bank hesabları üzrə qalıqlar	1,812	288,168
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,812	288,168

7. Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar

	31 dekabr 2020-ci il tarixinə (yenidən bəyan edilmiş)	31 dekabr 2019-cu il tarixinə
Fiziki şəxslərə verilmiş istehlak kreditləri	3,609,691	-
Fiziki şəxslərə verilmiş biznes kreditləri	96,960	-
Kredit zərərləri üzrə ehtiyat çıxılmaqla	(47,740)	-
Cəmi amortizasiya olunmuş dəyərdə müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	3,658,911	-

31 dekabr 2020-ci il tarixinə gələcək dövrlərdə yaranaq faizlər də daxil olmaqla, Cəmiyyətin müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar üzrə balans tarixindən müqavilədə nəzərdə tutulan ödəmə tarixinədək diskont edilməmiş vəsaitlərin məbləği 4,249,696 AZN təşkil edir.

31 dekabr 2020-ci il və 31 dekabr 2019-cu il tarixlərinə amortizasiya olunmuş dəyərdə müştərilərə verilmiş kreditlər və avansların ümumi balans dəyəri və kredit zərərləri üzrə ehtiyatın kateqoriyalar üzrə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	31 dekabr 2020-ci il tarixinə (yenidən bəyan edilmiş)			31 dekabr 2019-cu il tarixinə		
	Ümumi balans dəyəri	Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	Balans dəyəri	Ümumi balans dəyəri	Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	Balans dəyəri
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər						
İstehlak kreditləri	3,609,691	(38,044)	3,571,647	-	-	-
Biznes kreditləri	96,960	(9,696)	87,264	-	-	-
Cəmi amortizasiya olunmuş dəyərdə müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	3,706,651	(47,740)	3,658,911	-	-	-

“MJ Financial Services BOKT” MMC

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

7. Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar (davamı)

Hesabat dövrünün əvvəli və sonu arasındakı müddətdə amortizasiya olunmuş dəyərdə müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar üçün kredit zərərləri üzrə ehtiyatda və ümumi balans dəyərində dəyişikliklər aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Kredit zərərləri üzrə ehtiyat			Ümumi balans dəyəri (yenidən bəyan edilmiş)		
	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (KRƏA zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (KRƏA zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)
Fiziki şəxslərə verilmiş istehlak kreditləri						
31 dekabr 2019-cu il tarixinə	-	-	-	-	-	-
<i>Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən dəyişikliklər:</i>						
<i>Köçürmələr:</i>						
- bütöv müddət üçün gözlənilən kredit zərərinə (1-ci Mərhələdən 2-ci Mərhələyə)	-	-	-	-	-	-
- dəyərsizləşmiş aktivlərə (1-ci və 2-ci Mərhələdən 3-cü Mərhələyə)	-	-	-	-	-	-
- 12 aylıq gözlənilən kredit zərərinə (2-ci və 3-cü Mərhələdən 1-ci Mərhələyə)	-	-	-	-	-	-
Yeni yaradılmış və ya alınmış	34,570	3,474	-	38,044	3,545,054	3,552,154
Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	-	-	-	57,403	134	57,537
Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyat ayrımlarına təsir edən cəmi dəyişikliklər	34,570	3,474	-	38,044	3,602,457	3,609,691
31 dekabr 2020-ci il tarixinə	34,570	3,474	-	38,044	3,602,457	3,609,691

**31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

7. Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar (davamı)

	Kredit zərərləri üzrə ehtiyat			Ümumi balans dəyəri			
	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (KRƏA zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (KRƏA zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)
<i>Fiziki şəxslərə verilmiş biznes kreditləri</i>							
31 dekabr 2019-cü il tarixinə	-	-	-	-	-	-	-
<i>Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən dəyişikliklər:</i>							
<i>Köçürmələr:</i>							
- bütöv müddət üçün gözlənilən kredit zərərinə (1-ci Mərhələdən 2-ci Mərhələyə)	-	-	-	-	-	-	-
- dəyərsizləşmiş aktivlərə (1-ci və 2-ci Mərhələdən 3-cü Mərhələyə)	-	-	-	-	-	-	-
- 12 aylıq gözlənilən kredit zərərinə (2-ci və 3-cü Mərhələdən 1-ci Mərhələyə)	-	-	-	-	-	-	-
Yeni yaradılmış və ya alınmış Hesablanmış faizlərdə dəyişikliklər	-	9,696	-	9,696	-	96,000	96,000
Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyat ayırmalarına təsir edən cəmi dəyişikliklər	-	9,696	-	9,696	-	96,960	96,960
31 dekabr 2020-ci il tarixinə	-	9,696	-	9,696	-	96,960	96,960

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ

MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

7. Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar (davamı)

31 dekabr 2020-ci il və 31 dekabr 2019-cu il tarixlərinə müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərdə qeydə alınan kreditlərin kredit keyfiyyəti üzrə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	2020-ci il (yenidən bəyan edilmiş)			2019-cu il		
	Ümumi balans dəyəri	Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	Balans dəyəri	Ümumi balans dəyəri	Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	Balans dəyəri
<i>Fiziki şəxslərə verilmiş istehlak kreditləri</i>						
			3,533,25			
- vaxtı keçməmiş kreditlər	3,567,489	(34,234)	5	-	-	-
- 30 gündək vaxtı keçmiş	34,968	(336)	34,632	-	-	-
- 30 gündən 90 gündək vaxtı keçmiş	7,234	(3,474)	3,760	-	-	-
- 91 gündən 180 gündək vaxtı keçmiş	-	-	-	-	-	-
			3,571,64			
31 dekabr tarixinə	3,609,691	(38,044)	7	-	-	-

	2020-ci il			2019-cu il		
	Ümumi balans dəyəri	Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	Balans dəyəri	Ümumi balans dəyəri	Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	Balans dəyəri
<i>Fiziki şəxslərə verilmiş biznes kreditləri</i>						
- vaxtı keçməmiş kreditlər	96,960	(9,696)	87,264	-	-	-
- 30 gündək vaxtı keçmiş	-	-	-	-	-	-
- 30 gündən 90 gündək vaxtı keçmiş	-	-	-	-	-	-
- 91 gündən 180 gündək vaxtı keçmiş	-	-	-	-	-	-
31 dekabr tarixinə	96,960	(9,696)	87,264	-	-	-

31 dekabr 2020-ci il tarixinə fiziki şəxslərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərdə qeydə alınan istehlak və biznes kreditləri üzrə təminat haqqında məlumat aşağıda göstərilir:

	İstehlak kreditləri (yenidən bəyan edilmiş)	Biznes kreditləri
Girovla təmin edilmiş kreditlər:		
- daşınar əmlak	3,394,158	-
Cəmi	3,394,158	-
Təminatlı kreditlər	215,533	96,960
Cəmi müştərilərə verilən amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən kreditlər və avansların ümumi dəyəri (amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən hər bir kredit kateqoriyası üzrə kredit riskini əks etdirən məbləğ)	3,609,691	96,960

**31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

7. Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar (davamı)

31 dekabr 2019-cu il tarixinə fiziki şəxslərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərdə qeydə alınan istehlak və biznes kreditlər üzrə təminat haqqında məlumat aşağıda göstərilir:

	İstehlak kreditləri	Biznes kreditləri
Girovla təmin edilmiş kreditlər:		
- daşınar əmlak	-	-
Cəmi	-	-
Təminatlı kreditlər	-	-
Cəmi müştərilərə verilən amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən kreditlər və avansların ümumi dəyəri (amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən hər bir kredit kateqoriyası üzrə kredit riskini əks etdirən məbləğ)	-	-

8. Digər debitor borcları

	31 dekabr 2020-ci il tarixinə	31 dekabr 2019-cu il tarixinə
“Viona” MMC	60,000	-
“MJ Finance” MMC	37,448	-
Cəmi digər debitor borcları	97,448	-

Nağd ödəmə terminalları vasitəsi ilə həyata keçirilən ödənişlər üçün Cəmiyyət elektron ödəmə imkanları göstərən təşkilatlarla birbaşa müqavilə imzalamamışdır. Bunun əvəzinə, 01 iyul 2020-ci il tarixində Cəmiyyət əlaqəli tərəf olan “MJ Finance” MMC ilə xidmət müqaviləsi bağladı. Müqaviləyə əsasən, xidmət haqqı müqabilində “MJ Finance” MMC Cəmiyyətin müştərilərindən aldığı ödənişləri Cəmiyyətin müqavilədə göstərilən hesabına köçürməklə mükəlləfdir. 31 dekabr 2020-ci il tarixinə “MJ Finance” MMC-dən olan debitor borcları “MJ Finance” MMC-nin elektron ödəmə sistemi hesabına toplanmış, lakin Cəmiyyətin bank hesabına köçürülməmiş ödənişləri əks etdirir.

12 Avqust 2020-ci il tarixində Cəmiyyət “Viona” MMC-yə məxsus mağazalarda Cəmiyyətin müştərilərinə malların satışı üçün “Viona” MMC ilə əməkdaşlıq müqaviləsi imzaladı.

9. Avans ödənişləri

	31 dekabr 2020-ci il tarixinə	31 dekabr 2019-cu il tarixinə
Qabaqcadan ödənişlər	2,701	-
Cəmi avans ödənişləri	2,701	-

Avans ödənişlərinin əsas hissəsini məlumat mübadiləsi xidmətinin göstərilməsi üçün “Azərbaycan Kredit Bürosu” MMC-yə əvvəlcədən edilmiş ödənişlər təşkil edir.

**31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

10. Əmlak və avadanlıqlar

	Nəqliyyat vasitələri	Kompüter və ofis avadanlıqları	Cəmi
İlkin dəyər			
31 dekabr 2018-ci il tarixinə	-	-	-
İl üzrə əlavələr			
31 dekabr 2019-cu il tarixinə	-	-	-
İl üzrə əlavələr			
31 dekabr 2020-ci il tarixinə	25,215	5,000	30,215
	25,215	5,000	30,215
Yığılmış köhnəlmə			
31 dekabr 2018-ci il tarixinə	-	-	-
İl üzrə köhnəlmə xərci			
31 dekabr 2019-cu il tarixinə	-	-	-
İl üzrə köhnəlmə xərci			
31 dekabr 2020-ci il tarixinə	(420)	(188)	(608)
	(420)	(188)	(608)
Qalıq dəyəri			
31 dekabr 2018-ci il tarixinə	-	-	-
31 dekabr 2019-cu il tarixinə	-	-	-
31 dekabr 2020-ci il tarixinə	24,795	4,812	29,607

11. Aktivdən istifadə hüququ və icarə öhdəlikləri

Cəmiyyət ofis sahəsi icarəyə götürür. İcarə müqaviləsi 3 il müddətinə bağlanır, lakin bu müddətin uzadılması hüququnu da nəzərdə tutur.

Müqavilələrə icarə və qeyri-icarə komponentləri daxil ola bilər. Cəmiyyət icarə komponentləri qeyri-icarə komponentlərindən ayırmaq əvəzinə, onları vahid icarə komponenti kimi uçota almaq üsulunu seçmişdir. İcarə şərtləri fərdi qaydada nəzərdən keçirilir və icarə müqavilələrinə bir çox fərqli şərtlər daxil edilir.

İcarə müqavilələrində icarəyə verənin icarə predmeti olan aktivlər ilə bağlı təminat hüququndan başqa heç bir xüsusi şərt nəzərdə tutulmur. İcarə predmeti olan aktivlər kreditlər üzrə təminat kimi istifadə edilə bilməz. Cəmiyyətin icarə müqavilələrinə icarə müddətinin uzadılması və ləğv edilməsi hüquqları daxil edilmişdir. Bu hüquqlar Cəmiyyətin fəaliyyətində istifadə olunan aktivlərin idarə olunmasında əməliyyat çevikliyinin artırılması üçün tətbiq olunur. İcarə müddətinin uzadılma və ləğvetmə hüquqlarının əksəriyyəti Cəmiyyət və müvafiq icarəyə verən tərəfindən icra edilə bilər.

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ

MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

11. Aktivdən istifadə hüququ və icarə öhdəlikləri (davamı)

01 yanvar 2019-cu il tarixindən etibarən icarə müqavilələri icarəyə götürülmüş aktivin Cəmiyyətin istifadəsi üçün hazır olduğu tarixdən başlayaraq müvafiq öhdəliklə birlikdə aktivdən istifadə hüququ kimi tanınır.

Aktivdən istifadə hüququ icarə predmeti olan aktivlərin növünə görə təhlil aşağıda göstərilir:

	Ofis sahəsi	Cəmi
01 yanvar 2020-ci il tarixinə balans dəyəri (16 sayılı MHBS-nin tətbiq edilməsindən əvvəl)	-	-
İl üzrə əlavələr	15,487	15,487
Aktivdən istifadə hüququ üzrə köhnəlmə xərci	(2,579)	(2,579)
31 dekabr 2020-ci il tarixinə balans dəyəri	12,908	12,908

İlin əvvəli və ilin sonuna icarə öhdəlikləri məbləğinin maliyyələşdirmə fəaliyyətində müvafiq nağd və nağdsız dəyişikliklərlə uyğunlaşdırılması aşağıdakı göstərilir:

	İcarə öhdəlikləri
01 yanvar 2020-ci il tarixinə balans dəyəri (16 sayılı MHBS-nin tətbiq edilməsindən əvvəl)	-
İl üzrə əlavələr	15,487
İcarə öhdəlikləri üzrə hesablanan faiz xərci	643
İcarə öhdəlikləri üzrə hesablanan faiz xərcinin ödənilməsi	-
İcarə öhdəlikləri üzrə əsas məbləğin ödənilməsi	-
31 dekabr 2020-ci il tarixinə balans dəyəri	16,130

31 dekabr 2020-ci il tarixinə gələcək minimum icarə ödənişləri:

	1 il ərzində	1 ildən çox	Cəmi
Minimum icarə ödənişləri	8,820	8,820	17,640
Maliyyə xərci	(960)	(550)	(1,510)
Xalis dəyər	7,860	8,270	16,130

Tanınmış icarə öhdəlikləri ödəniş müddəti üzrə aşağıdakı kimi təsnif edilir:

	31 dekabr 2020-ci il tarixinə	01 yanvar 2020-ci il tarixinə
Qısamüddətli hissə	7,860	-
Uzunmüddətli hissə	8,270	-
Cəmi icarə öhdəlikləri	16,130	-

**31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

12. Müddətli borc öhdəlikləri

	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il
"Bank Avrasiya" ASC	3,531,140	-
Cəmi müddətli borc öhdəlikləri	3,531,140	-

31 dekabr 2020-ci il tarixinə müddətli borc öhdəlikləri 3,503,500 AZN məbləğində əsas borc və 27,640 AZN məbləğində hesablanmış ödəniləcək faizlərdən ibarətdir.

10 fevral 2020-ci il tarixində, Cəmiyyət, "MJ Finance" MMC, "MJ Leasing" MMC (birlikdə "birgə borclular") "Bank Avrasiya" ASC- ilə hissələrlə verilən kreditlər üçün maksimal məbləğ 7,000,000 AZN və ya ona ekvivalent olan digər valyuta məbləğində kredit xətti müqaviləsi bağladılar. Faiz dərəcəsi 10 illik müddətlə maksimal 15%-ə qədərdir. Müqavilənin şərtlərinə əsasən hər hansı bir kredit verilməmişdən əvvəl birgə borclular onun vəsaiti üçün təhlükə yarada bilən heç bir məhkəmə və ya hüquqi araşdırmaya cəlb edilməmiş olmalıdır.

14 fevral 2020-ci il tarixində, yuxarıdakı kredit xətti müqaviləsinin əsasında Cəmiyyət dövriyyə vəsaitinin alınması və cari xərclərin idarə edilməsi məqsədilə "Bank Avrasiya" ASC ilə kredit müqaviləsi bağladı. Kredit müqaviləsinin ümumi məbləği 1,000,000 AZN-dir və tam məbləğ 31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən il üzrə illik 11.5% faiz dərəcəsi ilə Cəmiyyət tərəfindən cəlb edilmişdir. Əsas borc 14 fevral 2022-ci il tarixinədək, faiz xərcləri isə aylıq əsaslarla ödənilir. Kreditin təminatı kimi əmlak qirova qoyulmuşdur. 31 dekabr 2020-ci il tarixinə bu müqavilə üzrə ödənilməmiş məbləğ 1,005,430 AZN-dir.

2 sentyabr 2020-ci il tarixində, kredit xətti müqaviləsinə uyğun olaraq, Cəmiyyət "Bank Avrasiya" ASC ilə dövriyyə vəsaitinin alınması və cari xərclərin idarə edilməsi məqsədilə 3,000,000 AZN məbləğində əlavə kredit müqaviləsi imzaladı. Kredit illik 11,5% dərəcəsi ilə verilmişdir. Bu müqavilə çərçivəsində, Cəmiyyət 31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən il üzrə bir neçə hissələrlə ümumilikdə 2,503,500 AZN əldə etmişdir. Əsas məbləğ 2 sentyabr 2022-ci il tarixinədək ödənilməli, faizlər isə hər ay ödənilir. Kreditin təminatı kimi əmlak qirova qoyulmuşdur. 31 dekabr 2020-ci il tarixinə bu müqavilə üzrə ödənilməmiş məbləğ 2,525,710 AZN təşkil etmişdir.

"Bank Avrasiya" ASC ilə imzalanan kredit müqavilələrində nəzərdə tutulduğu kimi, Cəmiyyət "Bank Avrasiya" ASC-yə, şirkətin üçüncü şəxslərdən kredit cəlb etmə planı barədə məlumat vermə şərtinə əməl etmək məcburiyyətindədir.

Aşağıda göstərilən cədvəldə borc öhdəliklərinin əvvələ və qalıq balansına təsir edən pul vəsaitlərinin hərəkəti və hesablanmış əməliyyatlar üzrə dəyişikliklər təsvir edilmişdir:

	2020-ci il üzrə	2019-cu il üzrə
01 yanvar tarixinə	-	-
Pul vəsaitlərinin hərəkəti		
Alınmış borc vəsaitləri	3,503,500	-
Ödənilmiş əsas məbləğ	-	-
Ödənilmiş faiz xərci	(82,771)	-
Hesablanmış əməliyyatlar üzrə dəyişiklik		
Faiz xərci	110,411	-
31 dekabr tarixinə	3,531,140	-

**31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

13. Digər kreditör borcları

	31 dekabr 2020-ci il tarixinə	31 dekabr 2019-cu il tarixinə
“Foriella” MMC	91,117	-
Digər kreditör borcları	10,932	-
Cəmi digər kreditör borcları	102,049	-

14. Digər öhdəliklər

	31 dekabr 2020-ci il tarixinə	31 dekabr 2019-cu il tarixinə
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankına olan öhdəliklər	11,250	-
İşçilər qarşısında öhdəliklər	7,118	-
DSMF üzrə öhdəliklər	4,278	30
Digər öhdəliklər	3,629	-
Cəmi digər öhdəliklər	26,275	30

15. Faiz gəlirləri və xərcləri

	31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən il (yenidən bəyan edilmiş)	31 dekabr 2019-cu il tarixində bitən il
Effektiv faiz metodu ilə hesablanmış faiz gəlirləri		
-Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar üzrə	284,798	-
Cəmi effektiv faiz metodu ilə hesablanmış faiz gəlirləri	284,798	-
Faiz xərcləri		
-Müddətli borc öhdəlikləri üzrə	(110,411)	-
-İcarə öhdəlikləri üzrə	(643)	-
Cəmi faiz xərcləri	(111,054)	-
Xalis faiz gəlirləri	173,744	-

**31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

16. Ümumi və inzibati xərclər

	31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən il	31 dekabr 2019-cu il tarixində bitən il
Əmək haqqı, mükafatlar və sosial sığorta xərcləri	(239,391)	(11,722)
Xidmət haqqları *	(31,423)	-
Peşəkar xidmətlər üzrə xərclər	(3,600)	-
Əvəzləşdirilməyən ƏDV üzrə xərclər	(3,278)	-
Ofis xərcləri	(2,883)	-
Aktivdən istifadə hüququ üzrə köhnəlmə xərcləri	(2,579)	-
Bank xərcləri	(1,910)	(150)
Rabitə xərcləri	(1,654)	-
Yanacaq xərcləri	(1,321)	-
Köhnəlmə xərcləri	(608)	-
Sığorta xərcləri	(359)	-
Təmir və saxlanma xərcləri	(332)	-
Digər xərcləri	(1,953)	-
Cəmi ümumi və inzibati xərclər	(291,291)	(11,872)

* 31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən il üzrə xidmət haqqı, müxtəlif qurumlar tərəfindən göstərilən xidmətlər üçün çəkilən xərcləri əks etdirir. İl ərzində Cəmiyyətdən kreditlər üçün müvafiq rəsmiləşdirmə əməliyyatlarının aparılmasına görə "Foriella" MMC tərəfindən 7,374 AZN tutulmuşdur. "Azərbaycan Kredit Bürosu" MMC-nin təqdim etdiyi məlumat mübadiləsi xidməti və Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankına dövrü ödənişlər müvafiq olaraq 4,304 AZN və 3,750 AZN təşkil etmişdir. Son olaraq, "MJ Finance" MMC-nin Cəmiyyətin müştəriləri tərəfindən nağd ödəniş köşkləri vasitəsi ilə həyata keçirdiyi ödənişlərin toplanması üçün göstərdiyi xidmətin dəyəri 4,745 AZN olmuşdur.

17. Mənfəət vergisi

Mənfəət vergisi aşağıdakı komponentlərdən ibarətdir:

	31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən il (yenidən bəyan edilmiş)	31 dekabr 2019-cu il tarixində bitən il
Cari mənfəət vergisi xərci	-	-
Təxirə salınmış vergi gəliri	32,469	2,374
İl üzrə mənfəət vergisi gəliri	32,469	2,374

**31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

17. Mənfəət vergisi (davamı)

2020-ci il və 2019-cu il tarixləri ərzində Cəmiyyətə tətbiq edilən mənfəət vergisi dərəcəsi 20% təşkil etmişdir. Gözlənilən və faktiki tətbiq edilən vergi xərclərinin üzləşdirilməsi aşağıda göstərilir.

	31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən il (yenidən bəyan edilmiş)	31 dekabr 2019-cu il tarixində bitən il
Vergidən əvvəlki zərər	(162,345)	(11,872)
Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş 20% dərəcə ilə hesablanmalı olan mənfəət vergisi xərci	32,469	2,374
Vergi məqsədləri üçün çıxılmayan xərclərin və ya vergiyə cəlb edilməyən gəlirlərin vergi effekti:		
- Tanınmamış digər potensial təxirə salınmış vergi aktivləri	-	-
İl üzrə mənfəət vergisi gəliri	32,469	2,374

MHBS və Azərbaycan Respublikasının yerli vergi qanunvericiliyi arasındakı fərqlər nəticəsində maliyyə hesabatlarının hazırlanması və mənfəət vergisinin hesablanması məqsədilə aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri arasında müvəqqəti fərqlər əmələ gəlir.

Bu müvəqqəti fərqlər üzrə hərəkətlərin vergi effekti aşağıda göstərilir və 20% (2019: 20%) dərəcəsində qeydə alınır:

	31 dekabr 2019-cu il	Mənfəət və ya zərərdə tanınmışdır (yenidən bəyan edilmiş)	31 dekabr 2020-ci il (Yenidən bəyan edilmiş)
Vergi bazasını azaldan və ya artıran müvəqqəti fərqlərin vergi effekti			
Növbəti dövrə keçirilmiş vergi zərəri	2,374	40,179	42,553
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	-	(19,609)	(19,609)
Aktivdən istifadə hüququ	-	(2,582)	(2,582)
Avans ödənişləri	-	100	100
Digər aktivlər	-	550	550
Müddətli borc öhdəlikləri	-	5,528	5,528
Digər kreditor borcları	-	505	505
İcarə öhdəliyi	-	3,226	3,226
Digər öhdəliklər	-	4,572	4,572
Təxirə salınmış xalis vergi aktivləri	2,374	32,469	34,843

31 dekabr 2019-cu il tarixində başa çatan il üçün müvəqqəti fərqlər üzrə hərəkətlərin vergi effekti aşağıda göstərilir:

	01 yanvar 2019-cu il	Mənfəət və ya zərərdə tanınmışdır	31 dekabr 2019-cu il
Vergi bazasını azaldan müvəqqəti fərqlərin vergi effekti			
Növbəti dövrə keçirilmiş vergi zərəri	-	2,374	2,374
Təxirə salınmış xalis vergi aktivləri	-	2,374	2,374

**31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

18. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi

Risklərin idarə edilməsi maliyyə (kredit, bazar, coğrafi, valyuta, likvidlik və faiz dərəcəsi riskləri), əməliyyat və hüquqi risklər ilə əlaqədar həyata keçirilir. Maliyyə risklərinin idarə edilməsinin əsas məqsədi risk limitlərinin müəyyən edilməsi və bu limitlərə riayət edilməsidir. Əməliyyat və hüquqi risklərin idarə edilməsində məqsəd bu risklərin azaldılması üçün nəzərdə tutulan daxili qayda və prosedurlara müvafiq qaydada riayət edilməsini təmin etməkdən ibarətdir.

Kredit riski

Maliyyə aləti ilə əməliyyatlar üzrə tərəflərdən biri müqavilə öhdəliyini yerinə yetirmədikdə və bu, digər tərəfin maliyyə zərəri çəkməsinə səbəb olduqda, Cəmiyyət kredit riskinə məruz qalır.

Kredit riski Cəmiyyətin qarşı tərəflərlə həyata keçirdiyi kredit və digər əməliyyatlar nəticəsində ortaya çıxır ki, bu da maliyyə aktivlərinin yaranmasına gətirib çıxarır.

Cəmiyyətin məruz qaldığı kredit riskinin maksimal səviyyəsi maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda maliyyə aktivlərinin balans dəyərində əks etdirilir.

Kredit riskin idarəedilməsi

Kredit riski Cəmiyyətin biznesi üçün yeganə əhəmiyyətli riskdir. Buna görə, rəhbərlik kredit riskinin idarə edilməsinə xüsusi diqqət yetirir.

Kredit riskinin bazar şəraitindən, gələcək pul axınlarından və zamandan asılı olaraq dəyişməsinə görə risklərin idarə edilməsi məqsədilə qiymətləndirilməsi mürəkkəb prosesdir və modellərin istifadəsini tələb edir. Aktivlər portfeli üzrə kredit riskinin qiymətləndirilməsi defoltun baş vermə ehtimalına, müvafiq zərər əmsallarına və kontragentlər arasında defolt vəziyyətlərinin korrelyasiyası ilə bağlı əlavə təxminləri tələb edir.

Limitlər

Cəmiyyət məruz qaldığı kredit riskinə bir borcalan və ya bir-biri ilə əlaqədar borcalanlar qrupu üzrə limitlər müəyyən etməklə nəzarət edir. Belə risklərə mütəmadi olaraq nəzarət edilir və limitlərə ildə bir dəfədən az olmayaraq yenidən baxılır.

Müştərilərlə iş üzrə kredit mütəxəssisləri tərəfindən yaradılmış kredit ərizələri kredit limitinin təsdiqlənməsi üçün müvafiq kredit komitəsinə təqdim edilir. Kredit riski, həmçinin fiziki şəxslərin təminat və zəmanətlərini almaqla idarə olunur. Kredit riskinin monitorinq məqsədləri üçün kredit departamentinin mütəxəssisləri tərəfindən müntəzəm olaraq müştərilərin fəaliyyəti və maliyyə göstəricilərinin təhlili əsasında hesabatlar hazırlanır. Ödəmə qabiliyyəti aşağı olan müştərilər ilə bağlı əhəmiyyətli risklər haqqında məlumat rəhbərliyə təqdim olunur və onun tərəfindən təhlil edilir.

Gözlənilən kredit zərərlərinin (GKZ) qiymətləndirilməsi

GKZ gələcək pul axınlarındakı azalmaların ehtimal ilə ölçülmüş cari dəyərinin qiymətləndirilməsidir (yəni, müəyyən müddət ərzində çəki qisminə müvafiq defolt riskləri istifadə olunmaqla kredit zərərlərinin orta çəkisidir). GKZ-nin qiymətləndirilməsi obyektiv olub, mümkün nəticələrin miqyasını qiymətləndirməklə müəyyən edilir. GKZ-nin qiymətləndirilməsi Cəmiyyət tərəfindən istifadə olunan dörd parametr əsasında həyata keçirilir: defolt ehtimalı (“DE”), defolta məruz qalan dəyər (“DMQD”), defolt baş verəcəyi halda itirilməsi gözlənilən məbləğ (“DZH”) və diskont dərəcəsi (“DR”).

**31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

18. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

DMQD-hesabat dövründən sonra kredit qalığının məbləğində gözlənilən dəyişiklikləri nəzərə alaraq, gələcək defolt tarixində kredit qalığının qiymətləndirilməsi, o cümlədən əsas borc və faizlərin ödənilməsi və kredit öhdəlikləri üzrə vəsaitlərin gözlənilən istifadəsidir. DE – müəyyən müddət ərzində defoltun baş vermə ehtimalının qiymətləndirilməsidir. DHZ – defolt baş verdiyi zaman yaranan zərərini qiymətləndirilməsidir. Bu, müqavilə üzrə ödənilməli gələcək pul axınları ilə borcalanın, həmçinin təminatın satışından əldə etməsi gözlənilən pul axınları arasındakı fərqə əsaslanır. Adətən bu göstərici DMQD in faiz nisbəti kimi ifadə edilir. Gözlənilən zərərlər hesabat dövrünün sonuna cari dəyərə diskontlaşdırılır. Diskont dərəcəsi maliyyə aləti üzrə ilkin effektiv faiz dərəcəsi və ya onun təxmini dəyəridir.

GKZ-nin hesablanması üçün Cəmiyyət 2-ci Mərhələdəki risklər üçün bütöv müddət üzrə (*bütöv müddət üzrə GKZ*) və 1-ci Mərhələdəki kreditlər üçün bir illik müddət üzrə (*12 aylıq GKZ*) defolt ehtimalı müəyyən etməlidir. 9 sayılı MHBS nin tətbiqi ilə bağlı olaraq təxmini yanaşmadan istifadə edilmişdir. Ümumi portfel üçün vaxtı qecikdirilməmiş, 30 gündək gecikmədə olan kreditlər, 30 - 60 gün gecikmədə olan kreditlər, 61 - 90 gün gecikmədə olan kreditlər və defolt (vaxtı keçmiş günlər > 90) arasında keçidləri modelləşdirmək üçün miqrasiya matrislərindən istifadə edilmişdir.

GKZ-nin hesablanması zamanı 9 sayılı MHBS-nin əsas tələblərindən biri gələcək proqnoz məlumatlarının nəzərə alınmasıdır. Adətən bu, iqtisadiyyatın gözlənilən inkişafı (makroiqtisadi məlumat) ilə əlaqədar təxminlərə düzəlişin edilməsini tələb edir. Bütöv müddət üzrə defolt ehtimalına belə düzəlişin əlavə edilməsinin nisbətən asan və əlverişli üsulu seçilmiş makroiqtisadi dəyişənlər ilə müqayisədə əvvəlki dövrlərdə baş verən defolt dərəcələrinin davranışını izah edən reqressiya modellərinin istifadə edilməsidir. Bu yanaşma (verilmiş portfel üçün statistik baxımından uyğun olduğu halda) marjinal DE ayrılıqlarını müəyyən zaman anına uyğunlaşdırmaq üçün (mümkün səviyyəyə qədər) istifadə olunur.

Defolt ehtimalının qiymətləndirilməsi məqsədilə Cəmiyyət aşağıdakı şərtlərdən biri və ya bir neçəsinin baş verdiyi təqdirdə defolt vəziyyətinin yarandığını hesab edir:

- borcalanın müqavilə ilə ödənişləri 90 gündən artıq gecikdirildikdə;
- borcalan aşağıda göstərilən ehtimal olunan müflis olma meyarlarına cavab verdikdə:
 - Cəmiyyət borcunu restrukturizasiya etmək məcburiyyətində qaldıqda;
 - borcalan vəfat etdikdə;
 - borcalan müflis olduqda və ya borcalanın müflis olma ehtimalı yüksək olduqda;
 - kreditlər çəkilməmiş kredit zərərlərini əks etdirən əhəmiyyətli dərəcədə güzəştə alındıqda və ya verildikdə.

Məlumatların açıqlanması məqsədilə Cəmiyyət defolt anlayışını dəyərsizləşmiş aktivlər anlayışına tam uyğunlaşdırmışdır. Yuxarıda qeyd olunan defolt anlayışı Cəmiyyətin bütün maliyyə aktivlərinə tətbiq edilir.

İlkin tanınma vaxtından etibarən kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməsinin qiymətləndirilməsi (KRƏA) həm fərdi qaydada, həm də portfel əsasında həyata keçirilir.

**31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

18. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Rəhbərlik kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artması faktının müəyyən edilməsi üçün istifadə edilən meyarların uyğunluğunu müntəzəm olaraq yoxlayır və təhlil edir. Maliyyə aktivlərinin ödənişi 30 gündən artıq gecikdirildiyi halda, ilkin tanınma vaxtından kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artması fərziyyəsi təkzib edilmir.

Aşağıdakı keyfiyyət, kəmiyyət və ya məhdudlaşdırıcı meyarlardan biri və ya bir neçəsi baş verdiyi təqdirdə, Cəmiyyət maliyyə aləti üzrə kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artdığını hesab edir:

- ödəniş müddəti 30 gün gecikdirildikdə;
- restrukturizasiya olunduqda;
- kredit daxili nəzarət proseduruna uyğun olaraq “nəzarət siyahısına” daxil edildikdə.

Hazırkı maliyyə hesabatlarında tanınmış GKZ səviyyəsi ilkin tanınmadan sonra borcalanın kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməsindən asılıdır. Bu yanaşma gözlənilən kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsi üçün üç mərhələli modelə əsaslanır. 1-ci Mərhələ -ilkin tanınma zamanı dəyərsizləşməmiş və həmin vaxtdan kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artmamış maliyyə aktivləri üzrə 12 aylıq GKZ əsasında dəyərsizləşmə ehtiyatı tanınır. İlkin tanınma vaxtından etibarən kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artmış, lakin hələ dəyərsizləşmiş maliyyə aləti 2-ci Mərhələyə köçürülür və dəyərsizləşmə ehtiyatı bütöv müddət üçün gözlənilən kredit zərərləri əsasında tanınır. Maliyyə aləti dəyərsizləşdikdə 3-cü Mərhələyə köçürülür və dəyərsizləşmə ehtiyatı bütöv müddət üçün gözlənilən kredit zərərləri əsasında tanınır. Aktivin 3-cü Mərhələyə köçürülməsi nəticəsində Cəmiyyət faiz gəlirini ümumi balans dəyəri əsasında tanımağı dayandırır və faiz gəlirini hesablayarkən gözlənilən kredit zərərləri çıxılmaqla, balans dəyərində aktivin effektiv faiz dərəcəsini tətbiq edir.

Kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artması meyarı artıq yerinə yetirilmədikdə, maliyyə aləti 1-ci Mərhələyə geri köçürülür. Əgər kredit qalığı kredit riskinin əhəmiyyətli artması nəticəsində 2-ci Mərhələyə köçürülmüşdürsə, Cəmiyyət həmin kredit riskinin aktuallığının saxlanması və ya dəyişməsindən əmin olmaq üçün ona nəzarət edir.

Qiymətləndirmə portfel əsasında aparıldıqda Cəmiyyət risk mərhələlərini müəyyən edir və zərər üzrə ehtiyatları ümumi şəkildə hesablayır. Cəmiyyət kredit portfelini kredit riskinin ümumi xüsusiyyətləri əsasında müəyyən edilmiş seqmentlər əsasında elə şəkildə təhlil edir ki, qrup daxilində kredit portfəlləri eyni və ya analoji risklərə malik olsunlar.

Əsas ümumi kredit xüsusiyyətlərinə aşağıdakılar daxildir: müştərinin növü (məsələn, topdansatış və ya pərəkəndə), məhsulun növü, kredit riskinin reytingi, ilkin tanınma tarixi, ödəmə müddətinədək qalan tarix, təminatın keyfiyyəti və kredit məbləğinin təminatın dəyərində nisbəti (LTV). Müxtəlif seqmentlər, həmçinin DE və DHZ kimi kredit riski parametrlərindəki fərqləri əks etdirilir. Risklərin İdarə Edilməsi departamenti müntəzəm olaraq qruplar üzrə bölgünün uyğunluğunu yoxlayır və təhlil edir.

Ümumiyyətlə, GKZ aşağıdakı kredit riski parametrlərinin hasilinə bərabərdir: effektiv faiz dərəcəsindən istifadə etməklə cari dəyərə diskontlaşdırılan DMQD, DE və DHZ. GKZ hər bir fərdi kredit qalığını və ya ümumi seqmentin bütöv müddəti ərzində hər bir növbəti il üçün kredit riski parametrlərini proqnozlaşdırmaqla müəyyən edilir. Bu üç komponentin hasilini tapılır və bərpa ehtimalını (yəni, maliyyə aktivinin əvvəlki ayda ödənilməsi və ya defolt olması) nəzərə alaraq onlara düzəliş edilir. Bu, hər bir gələcək dövr üçün GKZ-nin hesablanması effektiv şəkildə təmin edir və sonradan hesabat tarixinə geri diskontlaşdırılaraq toplanır. GKZ-nin hesablanması üçün istifadə edilən diskont dərəcəsi ilkin effektiv faiz dərəcəsi və ya onun təxmini dəyəridir.

**31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

18. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Bazar riski

Cəmiyyət bazar risklərinə məruz qalır. Bazar riskləri bazardakı ümumi və spesifik dəyişikliklərə məruz qalan faiz dərəcəsi və valyutalar üzrə açıq mövqelər ilə əlaqədar yaranır. Cəmiyyətin rəhbərliyi qəbul edilə bilən risklərin səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən edir və bu limitlərə mütəmadi olaraq nəzarət edir. Lakin, belə yanaşmanın tətbiqi bazarda daha əhəmiyyətli dəyişikliklərin baş verəcəyi halda, bu limitlərdən artıq zərərlərin yaranmasının qarşısını almır.

Xarici valyuta riski

Xarici valyuta riski məzənnə dərəcələrində dəyişikliklərə görə tərəddüd edəcək maliyyə alətinin dəyəri ilə bağlı riskdir. Cəmiyyətin 31 dekabr 2020-ci il və 31 dekabr 2019-cu il tarixlərinə bütün əməliyyatları AZN-lə uçota alınmışdır. Cari məzənnə risklərinə məruz qalma Cəmiyyətin xaricdə alışılarından yarana bilər (onlar, əsasən, ABŞ dolları ilə ifadə edilir). Cəmiyyətin rəhbərliyi özünün valyuta riskini hedcinq etmək üçün gələcəkdə razılaşmalara girmir. Lakin, müntəzəm olaraq bunun monitorinqi keçiriləcək və xarici valyuta riski tələb olduğu zaman təshihedici tədbirlər görülməkdir.

Cəmiyyətin xarici valyuta məzənnə dəyişikliyi riskinə məruz qalma vəziyyəti 31 dekabr 2020-ci il tarixinə aşağıda göstərilmişdir:

	AZN	ABŞ Dolları	31 dekabr 2020-ci il
Maliyyə aktivləri			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,812	-	1,812
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	3,658,911	-	3,658,911
Digər debitor borcları	97,448	-	97,448
Cəmi maliyyə aktivləri	3,758,171	-	3,758,171
Maliyyə öhdəlikləri			
Müddətli borc öhdəlikləri	3,531,140	-	3,531,140
Digər kreditör borcları	102,049	-	102,049
Digər öhdəliklər	26,275	-	26,275
İcarə öhdəliyi	16,130	-	16,130
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	3,675,594	-	3,675,594
Açıq balans vəziyyəti	82,577	-	82,577

Cəmiyyətin xarici valyuta məzənnə dəyişikliyi riskinə məruz qalma vəziyyəti 31 dekabr 2019-cu il tarixinə aşağıda göstərilmişdir:

	AZN	ABŞ Dolları	31 dekabr 2019-cu il
Maliyyə aktivləri			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	288,168	-	288,168
Cəmi maliyyə aktivləri	288,168	-	288,168
Maliyyə öhdəlikləri			
Digər öhdəliklər	30	-	30
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	30	-	30
Açıq balans vəziyyəti	288,138	-	288,138

**31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

18. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Likvidlik riski

Likvidlik riski maliyyə öhdəliklərindən irəli gələn öhdəliklərin yerinə yetirilməsində Cəmiyyətin çətinliklərlə üzləşəcəyi riskdir. Buraya faktiki olaraq ödəmə vaxtı çatmış maliyyə alətləri üzrə digər maliyyə öhdəliklərini yerinə yetirmək üçün kifayət qədər vəsaitlərin mövcud olması aiddir. Likvidlik riski aktivlər üzrə əməliyyatların yerinə yetirilmə müddətinin öhdəliklər üzrə əməliyyatların ödəmə müddətləri ilə uzlaşmadığı hallarda ortaya çıxır.

Cəmiyyətin Rəhbərliyinin fikrincə aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin və faiz dərəcələrinin uyğunluğu və nəzarət olunan uyğunsuzluğu maliyyə təşkilatlarının idarə olunması üçün əsas amillərdir.

Likvidlik risklərinin idarə edilməsi məqsədilə, Cəmiyyət aktiv/öhdəliklərin idarə edilməsi prosesinin bir hissəsi kimi müştərilərin və bankların əməliyyatları üzrə gözlənilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinə hər gün nəzarət edir. Onlar həmçinin öhdəlik bazasının diversifikasiya riski üzrə parametrlər müəyyən edir.

Cəmiyyətin likvidlik siyasəti aşağıdakıları özündə əks etdirir:

- Pul vəsaitləri hərəkətinin proqnozlaşdırılması və müxtəlif vaxt çərçivələrində likvidliyin təmin edilməsi üçün lazımi likvid aktivlərin səviyyəsinin saxlanması;
- Cəmiyyətin strateji məqsədlərinə uyğun olan maliyyələşdirmə planının hazırlanması;
- Müxtəlif maliyyələşdirmə mənbələrinin saxlanması və bununla, Cəmiyyətin yerli və xarici mənbələrdən borc almaq imkanlarının artırılması;
- Yüksək likvidli və yüksək keyfiyyətli aktivlərin saxlanması;
- Məhsul bazasının müəyyən vaxt çərçivəsində mövcud maliyyələşdirmə mənbələrinə uyğunlaşdırılması; və
- Müəyyən vaxt çərçivəsində aktiv və öhdəlik strukturunun davamlı monitorinqinin aparılması.

Aşağıdakı cədvəllərdə Cəmiyyətin öhdəliklərinin balans dəyəri balans tarixindən müqavilədə nəzərdə tutulan ödəmə tarixinədək qalan müddət üzrə qruplaşdırılır:

31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

18. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Likvidlik risklərinin 31 dekabr 2020-ci il tarixinə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Tələb edilənədək və ya 1 aydan az	1 aydan 6 ayadək	6 aydan 12 ayadək	12 aydan 5 ilədək	31 dekabr 2020-ci il tarixinə Cəmi
Maliyyə aktivləri					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,812	-	-	-	1,812
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	288,870	1,427,328	1,229,823	712,890	3,658,911
Digər debitor borcları	-	-	97,448	-	97,448
Cəmi maliyyə aktivləri	290,682	1,427,328	1,327,271	712,890	3,758,171
Maliyyə öhdəlikləri					
Müddətli borc öhdəlikləri	27,640	-	-	3,503,500	3,531,140
Digər kreditör borcları	-	-	102,049	-	102,049
Digər öhdəliklər	-	26,275	-	-	26,275
İcarə öhdəliyi	3,417	2,884	1,559	8,270	16,130
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	31,057	29,159	103,608	3,511,770	3,675,594
Xalis likvidlik aralığı					
31 dekabr 2020-ci il tarixinə	259,625	1,398,169	1,223,663	(2,798,880)	82,577
Yığılmış likvidlik aralığı	259,625	1,657,794	2,881,457	82,577	

Likvidlik risklərinin 31 dekabr 2019-cu il tarixinə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1 aydan 6 ayadək	6 aydan 12 ayadək	12 aydan 5 ilədək	31 dekabr 2019-cu il tarixinə Cəmi
Maliyyə aktivləri					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	288,168	-	-	-	288,168
Cəmi maliyyə aktivləri	288,168	-	-	-	288,168
Maliyyə öhdəlikləri					
Digər öhdəliklər	-	-	30	-	30
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	-	-	30	-	30
Xalis likvidlik aralığı					
31 dekabr 2019-cu il tarixinə	288,168	-	(30)	-	288,138
Yığılmış likvidlik aralığı	288,168	288,168	288,138	288,138	

19. Kapitalın idarə olunması

Kapitalın idarə olunmasında Cəmiyyətin məqsədi Mərkəzi Bankın müəyyən etdiyi (i) kapitala dair minimal tələblərə riayət etmək (ii) Cəmiyyətin fəaliyyətinin fasiləsizliyini təmin etmək və (iii) biznesin dəstəklənməsi və səhmdar dəyərinin artırılması məqsədilə optimal kapital bazasının saxlamaqdan ibarətdir.

Kredit müqavilələrində kapitalın adekvatlığı tələbləri ilə bağlı xüsusi maliyyə şərtləri nəzərdə tutulmamışdır.

**31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

20. Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər

Məhkəmə prosesləri

Adi fəaliyyət gedişində vaxtaşırı olaraq Cəmiyyətə qarşı irəli sürülə biləcək iddialarla əlaqədar Cəmiyyətin rəhbərliyi öz təxminlərinə, eləcə də daxili və kənar peşəkarların məsləhətlərinə əsasən hesab edir ki, bu iddialarla bağlı heç bir əhəmiyyətli zərər baş verməyəcəkdir və müvafiq olaraq hazırkı maliyyə hesabatlarında zərərlərin ödənilməsi üçün hər hansı ehtiyat yaradılmamışdır.

Vergi prosesi

Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır. Cəmiyyətin əməliyyatları və fəaliyyəti ilə bağlı vergi qanunvericiliyinə dair rəhbərliyin mövqeləri müvafiq vergi orqanları tərəfindən mübahisələndirilə bilər. Azərbaycan Respublikasında cərəyan edən son hadisələr göstərir ki, vergi orqanları qanunvericiliyi şərh edərkən və vergilərin məbləğini müəyyənləşdirərkən daha sərt mövqe nümayiş etdirə bilər və keçmişdə etiraz edilməyən əməliyyat və fəaliyyətlərə yenidən baxıla bilər. Bunun nəticəsində, Cəmiyyətə qarşı böyük məbləğdə əlavə vergilər, cərimələr və faizlər hesablanıla bilər. Vergi yoxlamaları yoxlamanın keçirildiyi il də daxil olmaqla, vergi ödəyicisinin son üç təqvim ilindən çox olmayan fəaliyyətini əhatə edə bilər. Müəyyən hallarda yoxlama daha artıq dövrləri əhatə edə bilər.

21. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Ədalətli dəyər, məcburi satış və ya ləğv etmə halları istisna olmaqla, maraqlı tərəflər arasında cari əməliyyat zamanı maliyyə alətinin mübadilə edilə bildiyi məbləği əks etdirir və ən yaxşı olaraq aktiv bazar qiyməti ilə təsdiqlənir.

Maliyyə alətlərinin təxmin edilən ədalətli dəyəri Cəmiyyət tərəfindən mövcud bazar məlumatlarından (əgər mövcud olarsa) və müvafiq qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə müəyyən edilmişdir. Lakin, təxmin edilən ədalətli dəyərin müəyyən edilməsi üçün bazar məlumatlarını şərh edərkən peşəkar mülahizələr irəli sürmək tələb edilir. Azərbaycan Respublikasında inkişaf etməkdə olan bazar iqtisadiyyatına xas xüsusiyyətlər müşahidə olunmaqdadır, lakin iqtisadi şərtlər maliyyə bazarlarında aktivliyin həcmi məhdudlaşdırmaqda davam edir. Bazar qiymətləri köhnəlmiş ola bilər və ya aşağı qiymətlərlə satışın dəyərini əks etdirə bilər və bu səbəbdən maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini əks etdirməyə bilər. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən edərkən Rəhbərlik bütün mövcud bazar məlumatlarından istifadə edir.

Cəmiyyət müəyyən qiymətləndirmə üsulları ilə maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini açıqlamaq üçün aşağıdakı qiymətləndirmə səviyyələrindən istifadə edir:

Səviyyə 1: fəal bazarda alınıb-satılan maliyyə alətlərinin (ictimai satışa çıxarılan törəmələr, ticarət və satıla bilən qiymətli kağızlar və s.) ədalətli dəyəri hesabat dövrünün sonunda bazar qiymətlərinə əsaslanır. Cəmiyyət tərəfindən saxlanılan maliyyə aktivləri üçün istifadə olunan bazar qiyməti cari təklif qiymətini əks etdirir. Bu alətlər 1-ci səviyyəyə daxil edilir.

Səviyyə 2: fəal bazarda alınıb-satıla bilməyən maliyyə alətlərinin (hesabdan əlavə törəmələr) ədalətli dəyəri müəssisənin təxminlərinə daha az etibar edərək və mümkün qədər müşahidə edilən bazar məlumatlarına əsaslanan qiymətləndirmə üsullarından istifadə etməklə müəyyən edilir. Ədalətli dəyər aləti tələb olunan bütün əhəmiyyətli müşahidələr mövcuddursa, alət 2-ci səviyyəyə aid edilir.

Səviyyə 3: Bir və ya daha çox əhəmiyyətli amillər müşahidə oluna bilən bazar məlumatlarına əsaslanıla bilmirsə, bu maliyyə aləti 3-cü səviyyəyə aid edilir. Bu hal bazara çıxarılmamış qiymətli kağızlar üçün nəzərdə tutulur.

**31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

21. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri (davamı)

Aşağıdakı cədvəl maliyyə alətlərini ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyəsi ilə müəyyən edilən ədalətli dəyərlə təhlil edir:

	31 dekabr 2020-ci il			Cəmi
	Səviyyə 1	Səviyyə 2	Səviyyə 3	
Maliyyə aktivləri				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,812	-	-	1,812
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	-	-	3,658,911	3,658,911
Digər debitor borcları	-	-	97,448	97,448
Cəmi maliyyə aktivləri	1,812	-	3,756,359	3,758,171
Maliyyə öhdəlikləri				
Müddətli borc öhdəlikləri	-	-	3,531,140	3,531,140
Digər kreditor borcları	-	-	102,049	102,049
Digər öhdəliklər	-	-	26,275	26,275
İcarə öhdəliyi	-	-	16,130	16,130
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	-	-	3,675,594	3,675,594

	31 dekabr 2019-cu il			Cəmi
	Səviyyə 1	Səviyyə 2	Səviyyə 3	
Maliyyə aktivləri				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	288,168	-	-	288,168
Cəmi maliyyə aktivləri	288,168	-	-	288,168
Maliyyə öhdəlikləri				
Digər cari öhdəliklər	-	-	30	30
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	-	-	30	30

Amortizasiya olunmuş maya dəyərində qeydə alınan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri aşağıda göstərilir:

	31 dekabr 2020-ci il		31 dekabr 2019-cu il	
	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər
Maliyyə aktivləri				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,812	1,812	288,168	288,168
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	3,658,911	3,658,911	-	-
Digər debitor borcları	97,448	97,448	-	-
Amortizasiya olunmuş maya dəyərində qeydə alınan maliyyə aktivləri	3,758,171	3,758,171	288,168	288,168

**31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

21. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri (davamı)

	31 dekabr 2020-ci il		31 dekabr 2019-cu il	
	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər
Maliyyə öhdəlikləri				
Müddətli borc öhdəlikləri	3,531,140	3,531,140	-	-
Digər kreditör borcları	102,049	102,049	-	-
Digər öhdəliklər	26,275	26,275	30	30
İcarə öhdəliyi	16,130	16,130	-	-
Amortizasiya olunmuş maya dəyərində qeydə alınan maliyyə öhdəlikləri	3,675,594	3,675,594	30	30

22. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar

Tərəflər o zaman əlaqəli hesab olunur ki, onlar eyni qrupun nəzarəti altında olsun və ya onlardan biri digərinə nəzarət edə bilsin və yaxud maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı qərar qəbul edərkən digər tərəfə əhəmiyyətli təsir göstərə bilsin. Əlaqəli tərəflər arasındakı münasibətləri nəzərə alarkən həmin münasibətlərin hüquqi formasına deyil, iqtisadi məzmununa diqqət yetirilir.

31 dekabr 2020-ci və 31 dekabr 2019-cu il tarixlərinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə qalıqlar aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2020-ci il tarixinə		31 dekabr 2019-cu il tarixinə	
	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat
Digər debitor borcları	37,448	97,448	-	-
Digər kreditör borcları	4,974	102,049	-	-
İcarə öhdəliyi	16,130	16,130	-	-

31 dekabr 2020-ci və 31 dekabr 2019-cu il tarixlərində bitən illər üzrə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlardan yaranan gəlir və xərclər aşağıda göstərilir:

	31 dekabr 2020-ci il tarixində bitən il		31 dekabr 2019-cu il tarixində bitən il	
	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	Gəlir və ya xərc haqqında hesabat	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	Gəlir və ya xərc haqqında hesabat
Əmək haqqı, mükafatlar və sosial sığorta xərcləri	(33,517)	(239,391)	(7,507)	(11,723)
Faiz xərcləri	(643)	(111,054)	-	-
Xidmət haqqı	(4,745)	(31,423)	-	-

**31 DEKABR 2020-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARINA DAİR QEYDLƏR**

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

23. Səhvlərin düzəldilməsi

31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatmış il üzrə maliyyə hesabatlarını nəzərdən keçirərkən Cəmiyyət müəyyən etmişdir ki, riyazi səhvlərə görə 31 dekabr 2020-ci il tarixinə müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar, təxirə salınmış vergi aktivləri və 31 dekabr 2020-ci il tarixlərində bitən il üzrə faiz gəlirləri, mənfəət vergisi gəliri maliyyə hesabatlarında düzgün əksini tapmamışdır.

Bu səhvləri düzəltmək üçün Cəmiyyət 31 dekabr 2020-ci il tarixinə və bu tarixdə bitən il üzrə məlumatı yenidən hesablamışdır:

31 Dekabr 2020-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatə təsir (hər maddə artım/ (azalma)):

	Əvvəlki hesabat üzrə	Səhvlərin düzəldilməsi	Yenidən hesablanmış
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	3,513,127	145,784	3,658,911
Təxirə salınmış vergi aktivləri	64,000	(29,157)	34,843
Cəmi aktivlər	3,721,603	116,627	3,838,230
Yığılmış zərər	(256,001)	116,627	(139,374)
Cəmi kapital	46,009	116,627	162,636

31 Dekabr 2020-ci il tarixində bitən il üzrə mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatə təsir (hər maddə artım/ (azalma)):

	Əvvəlki hesabat üzrə	Səhvlərin düzəldilməsi	Yenidən hesablanmış
Faiz gəlirləri	139,014	145,784	284,798
Xalis faiz gəlirləri	27,960	145,784	173,744
Ehtiyat ayırmalarından sonra xalis faiz gəlirləri	(19,780)	145,784	126,004
Vergidən əvvəlki zərər	(308,129)	145,784	(162,345)
Mənfəət vergisi gəliri	61,626	(29,157)	32,469
İl üzrə cəmi məcmu zərər	(246,503)	116,627	(129,876)

31 Dekabr 2020-ci il tarixində bitən il üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatə təsir (hər maddə artım/ (azalma)):

	Əvvəlki hesabat üzrə	Səhvlərin düzəldilməsi	Yenidən hesablanmış
Vergidən əvvəlki zərər	(308,129)	145,784	(162,345)
Faiz gəlirləri	(139,014)	(145,784)	(284,798)
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar üzrə artım	(3,517,686)	(130,468)	(3,648,154)
Vergidən və faizlərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyətinə yönəldilən xalis pul vəsaitləri	(3,774,703)	(130,468)	(3,905,171)
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar üzrə alınmış faiz	95,833	130,468	226,301

24. Hesabat tarixindən sonrakı hadisələr

Hesabat tarixindən sonra heç bir əhəmiyyətli hadisə baş verməmişdir.